

A
Short Institution
O F
G R A M M A R.

For the use of Westminster-School.

Printed by ROGER DANIEL,
Printer to the Universitie of CAMBRIDGE,
1647.

Letters.

The Great Letters.

A, B, C, D, E, F, G, H, I, K, L, M, N, O, P, Q,
R, S, T, U, V, X, Y, Z.

Sentences, Verses, and proper Names, begin with great letters.

Great Letters stand sometimes for

Words,

A. Aulus.	Q. Quintus. Quæstor.
C. Caius.	Quirites.
D. Decius.	R. R. Republica.
G. Gaius.	Sp. Spurius.
L. Lucius.	Sext. Sext us.
M. Marcus.	S. P. Q. R. Senator
P. Publius.	Populiisque Romanus.
P. R. Populus Romanus.	T. Titus.
P. C. Patres Conscripti.	T. C. Tua Clementia &c.

Numbers,

I	1	Unum.
V	5	Quinque.
IX	9	Novem.
X	10	Decem.
XL	40	Quadraginta.
L	50	Quinquaginta.
XC	90	Nonaginta.
C	100	Centum.
D	500	Quingenta.
M	1000	Mille.

The small Letters.

a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s,
t, u, v, x, y, z.

Letters are either Vowels or Consonants.

There are * five Vowels, a, e, i, o, u. Of which there
are made five Diphthongs; ae, ee, au, ei, eu.

vocalis
Graeca est.

All other Letters, as also I, and V, comming before
a Vowel or Diphthong in the same syllable, are conso-
nants; of which nine are called Mutes; b, c, d, f, g,

A 2 k, p, q,

k, p, q, t, four are called Liquids; *l, m, n, r*.
C, before *a, e, i*, and *u*, is pronounced like *s*; otherwise like *k*:

T, before *i*, if a Vowel follow, is pronounced like *s*; unless *s* do immediately go before it.

X, Z, and also *I* betwixt two Vowels, are double Consonants.

After *x*, wee must seldom write *s*.

Points.

Comma —————,

Semicolon ————— ;

Colon ————— :

Points are these
Periodus ————— .

Parenthesis ————— ( )

Interrogatio ————— ?

Note of Admiration !

Parts

Parts of Speech.

In Speech bee these eight parts following;

Noun	{ declinable	Adverb	{ Conjunction Preposition Interjection	{ undeclinable.
Pronoun				
Verb				
Participle				

Parts declinable are declined in two Numbers; either with Cases and Genders, as Nounes, Pronouns and Participle; or with Moods and Tenses as Verbs.

The Noun.

OF Nouns some bee Substantives, as, *manus* an hand, *domus* an house: and some be Adjectives, as, *bonus* good, *pulcher* fair.

A Substantive is declined either with one Article; as, *hic pater* a father; *haec mater* a mother: or with two at the most; as, *hic & haec parens* a father or mother.

A Substantive is either Proper; as *Edwardus Edward*, or Common; as *Puer* a boy.

An Adjective is declined either with three Terminations, as, *bonus*, *bona*, *bonum*: or else with three Articles and one Termination; as, *hic haec & hoc felix* happy; or two, as *hic & haec levis, & hoc leue* light.

Numbers.

Numbers are these: the Singular and the Plurall. The Singular Number speaketh but of one, as *lapis* a stone: The Plural Number speaketh of more then one; as *lapides* stones.

Cases.

There be six Cases in each Number. The Nominative, the Genitive, the Dative, the Accusative, the Vocative, and the Ablative.

Genders.

Genders of Nounes be seven; the Masculine, the Feminine, the Neuter, the Commune of two, the Commune of three, the Doubtfull, and the Epicene.

The signe of the Masculine Gender is *hic*; the Feminine *haec*; the Neuter *huius*; the Commune of two, *hic & haec*; the Commune of three, *hic, haec & hoc*; the Doubtfull, *hic vel haec*; the Epicene sometime *hic*, and sometime *haec*; each of which signifieth both kinds, both hee and shee.

Articles, which are the signes of the Genders, are thus declined.

Sing.	N. <i>hic, haec, hoc.</i>	N. <i>hi, ha, haec.</i>
Sing.	G. <i>hujus.</i>	G. <i>horum, harum, horum.</i>
Sing.	D. <i>huius.</i>	D. <i>his.</i>
Sing.	A. <i>bunc, hanc, hoc.</i>	A. <i>hos, ha, haec.</i>
Sing.	Voc. <i>caret.</i>	Voc. <i>carci.</i>
Sing.	Abl. <i>hoc, haec, hoc.</i>	Abl. <i>hi, ha, haec.</i>
Plural.		

The Declensions of Nouns.

There be five Declensions, which are known by the ending of the Genitive Case singular.

The first is when the Genitive Case singular endeth in a Diphthong; as in Example

Terminati-	nes Nomini-	nativi. <i>as, es, e.</i>	N. <i>haec Musa.</i>	N. <i>ha Musa.</i>
			G. <i>hujus Musae.</i>	G. <i>harum Musarum.</i>
			D. <i>huius Musae.</i>	D. <i>bis Musis.</i>
			A. <i>bunc Musam.</i>	A. <i>hos Musas.</i>
			Voc. <i>o Musa.</i>	Voc. <i>o Musa.</i>
Terminatio-	nes Geniti-	vi. <i>as, es, e.</i>	Abl. <i>ab bac Musa.</i>	Abl. <i>ab his Musis.</i>
			ut Anchises.	ut Penelope.
			e facit Gen. <i>es,</i>	As Terminatio Genitivi itidem Graeca est;
			Acc. <i>en,</i> reliquos casus in.	ut pater-familias.

Note

Note that *anima*, *filia*, and *nata*, do make the Dative and the Ablative plural in *is*, or in *abus*. Also *deorum*, *mula*, *qua*, do make the Dative and the Ablative plural in *abus* only.

The second is when the Genitive Case singular endeth in *i*; as in Example.

Singulariter	<i>N. hic Magister.</i> † <i>G. hujus Magistri.</i> <i>D. huic Magistro.</i> <i>Acc. huius Magistrum.</i> <i>Voc. & Magister.</i> <i>Abl. ab hoc Magistro.</i>	<i>N. hi Magistri.</i> <i>G. horum Magistrorum.</i> <i>D. his Magistris.</i> <i>Acc. hos Magistros.</i> <i>Voc. & Magistri.</i> <i>Abl. ab his Magistris.</i>	† Terminati- ones eis, o, os, os, & os con- tractum. Gre- ce sane, eis facit Gen. os vel ei. Datis. Acc. os, raro eos. Voc. os ut Theseps, o forminum facit Gen. w. Acc. ut Calisto. os Atticum facit. Gen. o. Acc. om, ut Androgeos. os aliquando fittit Voc. o ut Panthus.
--------------	---	--	---

When the Nominative endeth in *us*, the Vocative shall end in *e*; as Nominativo *hic Dominus*, Vocative *o Domine*. Except *Deus* that maketh *& Deus*; and *filius* that maketh *& filii*.

When the Nominative endeth in *iss*, if it be a proper name of a man, the Vocative shall end in *i*; as Nominativo *hic Georgius*, Vocativo *& Georgi*.

Also these Nouns following make their Vocative in *e*, or in *us*; *Agnus*, *lucus*, *populus*, *chorus*, *flavus*.

Note also that all Nouns of the Neuter Gender of what Declension soever they bee, have the Nominative, the Accusative, and the Vocative alike in both numbers, which cases in the plural number end in *is*: as in example.

Singulariter	<i>N. hoc regnum.</i> <i>G. hujus regni.</i> <i>D. huic regno.</i> <i>Acc. hoc regnum.</i> <i>Voc. & regnum.</i> <i>Abl. ab hoc regno.</i>	<i>N. hac regna.</i> <i>G. horum regnorum.</i> <i>D. his regnis.</i> <i>Acc. hac regna.</i> <i>Voc. & regna.</i> <i>Abl. ab his regnis.</i>	Sic Græcum in on ut bar- biton.
--------------	---	--	---------------------------------------

The Third is when the Genitive case singular endeth in *i*: as in example.

<i>* Quædam nomina Plu- ralia Festo- rum formant Gen. in <i>orum</i>; ut, <i>Agonalia</i> <i>ingens</i>, quædam in <i>orum & iorum</i>; ut, <i>Parentalia</i>, <i>Saturnalia</i>; sed omnia Dat. in <i>bis</i>, preter <i>Quinquatria</i>, <i>Quinquatris</i>.</i>	<i>Singulariter</i>	<i>N. bis lapi.</i> <i>G. bujus lapidis.</i> <i>D. huic lapidi.</i> <i>Acc. hunc lapidem.</i> <i>Voc. ô lapis.</i> <i>Abl. ab hoc lapide.</i>	<i>Pluraliter</i>	<i>N. bi lapides.</i> <i>G. horum lapidum.</i> <i>D. bis lapidibus.</i> <i>Acc. hos lapides.</i> <i>Voc. ô lapides.</i> <i>Abl. ab his lapidibus.</i>

<i>¶ Neutra in al, ar, & e ab- lativum in i mittunt; pre- ter far, hepar, jubu, nectar, panope, sora- tis, Præneste, Reate, quæ ablativos sine retinent. † Bos bovis boum, bobus & bubus.</i>	<i>Singulariter</i>	<i>N. hæ clavis.</i> <i>G. bujus clavis.</i> <i>D. huic clavi.</i> (clavim.) <i>Acc. hanc clavem</i> & <i>Voc. ô clavis.</i> (clavi.) <i>Abl. ab hac clave</i> &	<i>Pluraliter</i>	<i>N. hæ claves.</i> <i>G. harum clavium.</i> † <i>D. his clavibus.</i> † <i>Acc. has claves.</i> <i>Voc. ô claves.</i> <i>Abl. ab his clavibus.</i>

So are declined *Aqualis*, *bipennis*, *buria*, *febris*, *nervis*, *pelvis*,
puppis, *restis*, *securis*, *torsu*, *turba*. But *amissus*, *Charybdis*, *Ma-
gmaris*, *navis*, *suis*, *russi*, *vis*, make the Accusative singular in
am, and the Ablative in *i* only. And *amnis*, *anguis*, *civis*, *signis*
supplex, *vestis*, *unguis*, make the Accusative in *em* only, but
 the Ablative in *e* or *i*.

When the Ablative singular endeth in *i*, the Genitive plural endeth in *ion*; except in Nouns of the Comparative degree, all which make the Genitive Plurall in *um*, besides *plus* *pluvium* with its compounds.

The fourth is when the Genitive case singular endeth in *us*: as in Example.

<i>Iesus in Acc. Iesum in re- liquis Iesu.</i>	<i>Singulariter</i>	<i>N. hac manus.</i> <i>G. bujus manus.</i> <i>D. huic manui.</i> <i>Acc. hanc manum.</i> <i>Voc. ô manus.</i> <i>Abl. ab hac manu.</i>	<i>Pluraliter</i>	<i>N. ha manus.</i> <i>G. barum manuum.</i> <i>D. bis manibus.</i> <i>Acc. has manus.</i> <i>Voc. ô manus.</i> <i>Abl. ab his manibus.</i>

These Nouns *acus*, *arcus*, *artus*, *ficus*, *lacus*, *partus*, *portus*
tribus, and *vera*, do make the Dative and Ablative Plurall
 in *ubus*.

The fifth is when the Genitive case singular endeth in *ei* : as in example.

N. hac

Singulatit er	N. <i>haec res.</i>	Pluralit er	N. <i>hae res.</i>
	G. <i>bujus rei.</i>		G. <i>harum rerum.</i>
	D. <i>huius rei.</i>		D. <i>huius rebus.</i>
	Acc. <i>hanc rem.</i>		Acc. <i>has res.</i>
	Voc. <i>ō res.</i>		Voc. <i>ō res.</i>
	Abl. <i>ab hac re.</i>		Abl. <i>ab his rebus.</i>

The Declensions of Adjectives.

A Noun Adjective of three terminations is thus declined after the first and second declension.

Singulatit er	N. <i>bonus, bona, bonum.</i>	Pluralit er	N. <i>boni, bonæ, bona.</i>
	G. <i>boni, bona, boni.</i>		G. <i>bonorum, bonarū, bo-</i>
	D. <i>bono, bona, bono.</i>		D. <i>bonis. (norum.</i>
	Ac. <i>bonum, bona, bonū.</i>		Ac. <i>bonos, bonas, bona.</i>
	Voc. <i>bonæ, bona, bonum.</i>		Voc. <i>boni, bona, bona.</i>
	Abl. <i>bono, bona, bono.</i>		Abl. <i>bonis.</i>

Certain Adjectives make the Genitive case singular in *ius*, and the Dative in *i*; which bee these that follow with their compounds ;

Singulatit er*	N. <i>unus, una, unum.</i>	Pluralit er	<i>Unus carer</i>
	G. <i>unius.</i>		<i>plurali, nisi</i>
	D. <i>uni.</i> &c. like <i>bonus.</i>		<i>jungatur sul</i>
			<i>stantivo quo</i>

caret singula

So are declined *totus, solus*, and also *ullus, alius, alter, uter, and neuter*; saving that these five last rehearsed, lack the Vocative case; and that *alius* maketh the neuter in the Nominative and the Accusative case singular *aliud.*

Ambo and *duo* have a peculiar form of declension.

Pluralit er	N. <i>Ambo, ambae, ambo.</i>	Pluralit er	* In Accus tivo legunt etiam <i>ambo</i>
	G. <i>Amborum, ambarum, amberum.</i>		<i>duo in mas</i>
	D. <i>Ambobus, ambabus, ambobus.</i>		<i>lino.</i>
	Acc. * <i>Ambos, ambas, ambo.</i>		
	Voc. <i>Ambo, ambae, ambo.</i>		
	Abl. <i>Ambobus, ambabus, ambobus.</i> Likewise <i>duo.</i>		

*duo in mas
lino.*

A Noun Adjective of three articles and one termination is thus declined after the third Declension;

N. *bic*

Singularter	N. hic & hoc felix.	N. hic & ha felices & hoc felicis.
	G. hujus felicitatis.	G. horum harum & bororum felicitatum.
	D. huic felici.	D. his felicibus.
	Acc. hunc & hanc felicem & hoc felix.	Acc. hos & has felices, & haec felicia.
	Voc. o felix.	V. o felices & o felicia.
	Abl. ab hoc, hac & hoc felice vel felici.	Abl. ab his felicibus.

A Nonn Adjective of three Articles and two terminations is thus also declined after the third Declension.

Singularter	N. hic & haec tristes, & hoc triste.	N. hic & ha tristes, & haec tristia.
	G. hujus tristis.	G. horum, harum & bororum tristium.
	D. huic tristi.	D. his tristibus.
	Acc. hunc & hanc triste, stem & hoc triste.	Acc. hos & has tristes, & haec tristia.
	V. o tristes & o triste.	V. o tristes & o tristia.
	Abl. ab hoc hac & hoc tristi.	Abl. ab his tristibus.

Comparison of Adjectives.

Adjectives whose signification may increase or bee diminished may form the degrees of Comparison.

There bee three degrees of Comparison, * the Positive, the Comparative, and the Superlative.

The Positive signifieth a thing without increase as durus hard.

The Comparative signifieth a thing with some increase; as durior harder or more hard. And it is formed of the first case of the Positive that entelth in i, by putting thereto or ; as, of duri, durior, of dulci dulcior.

Adjectives of the Comparative degree are thus declined

N. hic

Singulaster

N. <i>bis & hac durior,</i>
<i>& hoc durius.</i>
G. <i>hujus durioris.</i>
D. <i>huius duriori.</i>
Acc. <i>hunc & hanc du-</i>
<i>riorē, & hoc du-</i>
<i>rīus.</i>
V. <i>ō durior, & ō durius</i>
Abl. <i>ab hoc has & hoc</i>
<i>duriore vel duriori.</i>

Pluriliter

N. <i>bi & ha duriores,</i>
<i>& haec duriora.</i>
G. <i>borum barum &</i>
<i>borum duriorum.</i>
D. <i>bis durioribus.</i>
Acc. <i>hos & has durio-</i>
<i>res, & haec duriora.</i>
V. <i>ō duriores, & ō du-</i>
<i>riora.</i>
Abl. <i>ab his durioribus.</i>

The Superlative signifieth a thing with increase in the highest degree; as, *durissimus* hardest or most hard. And it is formed of the first case of the Positive that endeth in *i*, by putting thereto *s* and *fimus*; as of *duri*, *durissimus*; of *dulci* *dulcissimus*. And it is declined like *bonus*.

From these Generall rules are excepted these that follow; *Bonus, melior, optimus. Malus, pior, pessimus. Magnus, ma-*
jor, maximus. Parvus, minor, minimus. Multus plurimus
multa plurima, mulsum plus plurimum.

Add if the Positive end in *e*, the Superlative is formed of the Nominitive case by putting to *minus*; as *pulcher pulcherr-*
imus; but *dexter dexterus dexterrimus*, and *matus matrarius*, also
vetus veterus.

Also these Nouns, *humilis, similis, facilis, gracilis, agilis,*
docilis, make the superlative by changing *is* into *limpsus*, *hu-*
milis humillimus, &c.

Adjectives in *us*, derived from *dicō, facio, loquor, vito*, make the comparative by changing *us* into *enior*; and the superlative by changing *us* into *enissimus*; as *Magniloquens, magnilo-*
quenter, magniloquensissimus, &c.

Also if a Vowel come before *us*, the Comparative is made by *magis*, and the Superlative by *maxime*; as, *pius, magis*
pius, maxime pius.

Besides Adjectives, there are sometimes compared Substan-

tives, as, *Nero Neroior &c.*

Adverbs; as, *Nuper, Nuperiorius, pridem prior primus. Di-*
distior distinguis, sapientius sapissimus, &c.

Prepositions; as, *cincta cinctior cinctus. inter interior intimus.*
supra superior supremus, vel summus. prope proxim proximus (a
quo & proximior.) Ante anterius, &c.

The

The Pronoun.

There be sixteen Pronouns; *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic, is, qui, meus, tuus, suus, noster, vester, nostras, vestras*; whereof four have the Vocative case, *tu, meus, noster, and nostras*; and all other lack the Vocative case.

To these may bee added their Compounds; *idem, istic, quidam, &c.*

Primitives; which are eight, *Ego, tu, sui, ille, ipse, iste, hic and is*, which are also called Demonstratives.

Pronouns Relatives; which are five, *Hic, illc, iste, is, qui* more especially.

Derivatives; which are either Possessives; as these five, *Meus, tuus, suus, noster, vester.*

Gentiles; which are two, *nostras, vestras.*

The Declensions of Pronouns.

Singulariter N. *Ego. G. mei. D. mihi. Acc. me Voc. caret. Abl. à me.* Pluraliter N. *nos. G. nostrum vel nostri. D. nobis. Acc. nos. Voc. caret. Abl. à nobis.*

Singulariter N. *Tu. G. tui. D. tibi. Acc. te. Voc. ô tu. Abl. à te,* Pluraliter N. *vos. G. vestrum vel vestri. D. vobis. Acc. vos. Voc. ô vos. Abl. à vobis.*

Singulariter and Pluraliter N. *caret. G. sui. D. sibi. Acc. se. Voc. caret. Abl. à se.*

Ille, ipse, iste are declined like *unus*, saving that the Neuter of *ille* and *iste*, is *illud, istud.*

Singulariter N. *Istic, istac, istos vel istuc. Acc. istunc. istanc, istoc vel istuc. Abl. istoc, istac, istos.* Pluraliter Nomin. Acc. *istac. sic etiam illic, illac, illoc, &c.*

Singulariter N. Is, ea, id. G. ejus. D. ei. Ac. eum.eam, id. V. caret. Abl. eo, cā, eo.	N. ii, eæ, ea. G. eorum, earum, eorum. D. iis, vel eis. Ac. eos, eas, ea. V. caret. Abl. iis, vel eis.
---	---

Idem,

Idem, eadem, idem, is declined like *is*, onely *n* is put for *m* before *d*.

Singulariter	N. <i>Qui, quæ quod.</i>	Pluraliter	N. <i>qui, quæ, que.</i>
	G. <i>cujus.</i>		G. <i>quorū, quarū, quorū</i>
	D. <i>cui.</i>		D. <i>quibus vel queis.</i>
	A. <i>quem, quam, quod.</i>		A. <i>quos, quas, quæ.</i>
	V. <i>caret.</i>		V. <i>careat.</i>

Abl. quo, quā, quo. *Abl. quibus vel queis.*

Quis with its compounds is declined like *qui*, saving that they make the Neuter Gender in the Nominative and Accusative case singular *quod vel quid*.

But *nequis, aliquis, signis, nunquis*, form the Neuter plurall, and the Feminine singular in the Nominative case, *qua* instead of *quæ*; as, *si qua mulier, nequa pericula*. *Equis* hath *ecque* and *equa*.

Also *quisquis* is thus declined.

Nom. quisquis quicquid. Acc. quicquid. Abl. quoquo, quaque, quoquo.

Meus, tuus, suus, nosler, vester, are declined like Adjectives of three Terminations; saving that *meus* maketh the Vocative case singular in the Masculine Gender *mi, not mee.*

Nostras, vestras, and this Noun cujas are thus declined.

Sing. Nom. hic & hac nostras, & hoc Nostrate.

Gen. hujus nostratis &c. like felix.

A Pronoun hath three persons.

The first person speaketh of himself; as *ego, I; nos, wee.*

The second person is spoken to; as, *tu, thou; ves, yee.* Of this person is every Vocative case.

The third person is spoken off; as, *ille, hee; illi, they.* And therefore all other Pronouns, also all Nouns and Particles bee of the third person.

The Verb.

A Verb is declined with Mood and Tense; and either significeth doing, as *amo* I do love: or suffering, as *amor* I am loved; or beeing, as *sum* I am.

A Verb

A Verb is either *Personall* or *Impersonall*.

A Verb Personall is that which hath three persons ;
as *ego amo, tu amas, ille amat*, &c.

A Verb Impersonall is that which hath only the
third person singular ; and it is commonly known by
this sign *it* or *there* ; as *sicut it delighteth, est there is*.

Of Verbs Personals there bee four kinds : Active ,
Passive , Neuter , and Deponent .

Verbs have three Terminations, *o*; *or*, and *um*.

A Verb Active endeth in *o*, and signifieth doing, as
amo I do love ; and by putting to *r*, it may bee made a
Passive, as *amor*.

A Verb Passive endeth in *or*, and signifieth suffering,
as, *amor* I am loved; and by putting away *r*, it may bee
made an Active, as *ame*.

A Verb Neuter endeth in *o*, or *um*, and cannot take
r to make him a Passive; as *Curro* I run, *sum* I am ; but
signifieth sometime Actively, as *Curro* I run; and some-
time Passively, as *egregio* I am sick.

A Verb Deponent endeth in *or* like a Passive , but
signifieth + Actively ; as *laquo* I speak, *glorio* I boast ;
and cannot put away *r* and be made an Active, as, *lo-*
quor, glorior.

† Quedam
Deponentia
ratus fallive
significant ;
ut, *osculor*, I
kiss ; *osculor*,
I am killed.

Moods.

There be four Moods ; the Indicative, the Impera-
tive, the Subjunctive, and the Infinitive.

The Indicative plainly affirmeth or denieth a thing
without any sign ; as *amo* I do love ; *non amo* I do not
love : or else asketh a question ; as, *amas tu?* doest
thou love ?

The Imperative commandeth ; as, *ama* love thou ;
and it hath often in the English this sign *let* before it :
as *amato ille*, let him love.

The Subjunctive Mood hath a Conjunction before
it : as, *cum amem*, when I love. This Mood if it have an
Adverb of wishing before it, is called the Optative : as,
utinam amem, I pray God I love : if it have any of
these signes, *may, can, might, would, could, should, or ought*,
it is called the Potential, as, *amem* I may or can love.

The

The Infinitive hath neither Number nor Person ;
and is known commonly by this signe, *to* ; as, *amare*
to love.

Gerunds.

There do also belong to the Infinitive mood of Verbs
three Gerunds, ending in *di*, *do*, and *dum* ; which
have usually the Active, and sometimes the Passive si-
gnification ; as, *amandi* of loving, or of being loved ;
amando in loving or in being loved ; *amandum* to love,
or to be loved.

Supines.

There bee also in Verbs two Supines; the first ending
in *um* signifieth like its Infinitive mood Active ; as,
amatum to love : the other in *u* signifieth for the most
part like the Infinitive mood Passive ; as, *amatu* to bee
loved.

Tenses.

There bee five Tenses; the Present, the Preter-imper-
fect, the Preter-perfect, the Preter-pluperfet, and the Fu-
ture Tense.

The Present Tense signifieth the time that now is ;
and is known by these signes, *do*, *doest*, *doth*, *am*, *art*,
is, *are*.

The Preter-imperfect Tense signifieth the time not
yet perfectly past ; and is known by these signes, *did*,
did'st, *was*, *wa'st*, *were*.

The Preter-perfect Tense signifieth the time perfectly
past ; and is known by these signes, *have*, *hast*, *had*.

The Preter-pluperfet Tense signifieth the time more
then perfectly past ; and is known by these signes, *had*,
or *had'st*.

The Future Tense signifieth the time yet to come ;
and is known by these signes, *shall*, *will*, *shalt*, *wilt*.

The signes of the Present tense are often omitted.
The signes of the Preter-imperfect tense are often set af-
ter the Verb ; as *amabam* I loved, i. e. I did love.

Conjugations.

Verbs have four Conjugations.

Verbs in o bee declined after these examples.

1. Amo, amas, amavi, amare : amandi, amando, amandum : amatum, amatu : amans, amaturus.
2. Doceo, doces, docui, docere : docendi, docendo, docendum : doctum, doctu : docens, docturus.
3. Lego, legis, legi, legere : legeundi, legendo, legendum : lectum, lectu : legens, lecturus.
4. Audio, audis, audivi, audire : * audiendi, audiendo, audiendum : auditum, auditu : audiens, auditurus.

Indicative Mood.

Present tense singular.

<i>I do, thou doft, bee doth,</i> <i>Amo, amas, amat.</i> <i>Doceo, doces, docet.</i> <i>Lego, legis, legit,</i> <i>Audio audis, audit.</i>	<i>Wee do, yee do, they do,</i> <i>Amamus, amatis, amant.</i> <i>Docemus, docetis, docent.</i> <i>Legimus, legitis, legunt.</i> <i>Audimus, auditis + audiunt.</i>	<i>love</i> <i>teach</i> <i>read</i> <i>hear</i> <i>+ Euse & queuns.</i>
---	--	--

I did   thou did'st, bee did, &c.

<i>Preter-im-</i> <i>perf. tense</i> <i>singular.</i> <i>I am & qui-</i> <i>am.</i>	<i>Amabam,</i> <i>Docebam,</i> <i>Legebam,</i> <i> Audiebam,</i>	<i>love</i> <i>teach</i> <i>read</i> <i>bear</i>
---	---	---

I have   thou hast bee hath. We have, &c.

<i>Preter-per-</i> <i>fect tense</i> <i>sing.</i>	<i>Amavi,</i> <i>Docui,</i> <i>Legi,</i> <i>Audivi,</i>	<i>loved</i> <i>taught</i> <i>read</i> <i>beard</i>
---	--	--

I had   thou had'st bee had, &c.

<i>Preter-plu-</i> <i>perfect tense</i> <i>singular.</i>	<i>Amaveram,</i> <i>Docueram,</i> <i>Legeram,</i> <i>Audiveram,</i>	<i>loved</i> <i>taught</i> <i>read</i> <i>beard</i>
--	--	--

I shall or will thou shal or wilt bee shall or will, &c.

<i>Future tense</i> <i>sing.</i> <i>I see & quib.</i>	<i>Amabo,</i> <i>Docebo,</i> <i>Legam,</i> <i>* Audiam,</i>	<i>love</i> <i>teach</i> <i>read</i> <i>bear</i> <i>Impe-</i>
---	--	---

Imperative Mood hath no first Person.

<i>Love love hee, or</i>	<i>Love wee; or love yee, love they,</i>
<i>thou, let him love.</i>	<i>let us love. let them love.</i>
{ Ama, amet	{ Plu. amemus; { amate; ament.
{ amato : amato.	{ amatote : amanto
{ Doce, doceat	{ Pl. doceamus. { docete, doceant.
{ doceto : doceto.	{ docetote : docento
{ Lege, + legar,	{ Pl. legamus. { legit, legant,
{ legitio : legitio.	{ legitote : legunto,
{ Audi, audiat,	{ Pl. laudiamus. { audite, audiant,
{ auditio : auditio.	{ auditote : audiunto.

Subjunctive Mood.

When I do love, &c.

{ Amem, ames, amet.	Pl. amemus, ametis, ament.
{ Doceam,	
{ Legam, { as, at.	Pl. amus, atis, ant.
{ Audiam,	

When I did, &c.

{ Amarem,	When I did, &c.
{ Docerem,	
{ Legerem, { res, ret.	Pl. remus, retis, rent.
{ Audirem,	

When I have, &c.

{ Amaverim,	When I have, &c.
{ Docuerim,	
{ Legerim, { ris, rit.	Pl. rimus, ritis, rist.
{ Audiverim,	

When I had, &c.

{ Amavissim,	When I had, &c.
{ Docuissim,	
{ Legissim, { ses, set.	Pl. semus, setis, sent.
{ Auditivissim,	

When I shall or will &c.

{ Amavero,	When I shall or will &c.
{ Docuero,	
{ Legero, { ris, rit.	Pl. rimus, ritis, rint.
{ Auditivo,	

Infinitive Moods.

{ Present and preterimper-	{ Amare, to love.
{ feit tense.	{ Docere, to teach.
	{ Legere, to read.
	{ Audire, to hear.

Preter-perfect and *Amavisse*, loved.
preter-plu-*Docuisse*, to have taught.
perfect tense *Legisse*, or had read.
Audivisse, heard.

Future tense *Amaturum*, love
Docturum, teach
Lecturum, esse, to read hereafter:
Auditurum, hear

Genit. *Amandi*, of loving: do, in loving: dum, to love.
Docendi, of teaching: do, in teaching: dum, to teach.
Legendi, of reading: do, in reading, dum, to read.
Audiendi of hearing: do, in hearing: dum, to hear.

Supines *Amatum*, love. *Amatu*, loved.
Doctum, teach. *Doctu*, taught.
Lectum, to read. *Lectu*, to be read.
Auditum, bear. *Auditu*, heard.

A Participle of the present tense. *Amans*, loving.
Docens, teaching.
Legens, reading.
Audiens, hearing.

A Participle of the first future tense. *Amaturus*, love, or about to love.
Docturus, to teach, or about to teach.
Lecturus, read, or about to read.
Auditurus, hear, or about to hear.

Before wee decline any Verbs in or for supplying of many tenses lacking in all such Verbs, wee must learn to decline this Verb *Sum*, in this wise following:

Sum, es, fui, esse, futurus: to bee.

Indicative Mood.

Present sense singul. *SUm*, I am: es, est. Pluraliter. *Sumus, estis, sunt.*

Preter-imperfect tense *Eram*, I was: eras, erat. Plur. *eramus, eratis, erant.*

Preter-perfect tense *Fui*, I have been: fuisti, fuit. Plur. *fuimus, fuistis, fuerunt, vel fuere.*

Fueram

Preter-plu- & **Futurum.** *I had been, fueras, sumus. Plus. fueramus, perfect tense. & fueratis, fuerant.*
Present tense singul. *I am, I shall or will be : estis, eris. Plus. erimus, eritis, erunt.*

Imperative Mood.

Present tense singul.	Sis,	Sit,	Sitis,	Sint,
	Es,	des thous,	Pl. Simus,	Este,
	Esto,	Esto,		Sunt,

Sit,	Sitis,	Sint,
Pl. Simus,	Este,	Sun-
		Estore,

plus, etiam, etc.

Subjunctive Mood.

Present tense singul. cum *Si, when I am : sis, sit. Plur. cum simus, sis, sis.*

Present tense singul. cum *Essim, when I was ; esses, esset. Plur. cum essemus, essentia, essent.*

Preter-perfect tense singul. cum *Fuerim, when I have been, fueris, fuerit. Plur. cum fuerimus, fueritis, fuerint.*

Preter-plu- *Fuisse, when I had been : fuisses, fuisset. Plur. cum fuissimus, fuissetis, fuissent.*

Future tense singul. cum *Fuero, when I shall or will be : fueris, fueris. Plur. cum fuerimus, fueritis, fuerint.*

Infinitive Mood.

Present and preterimper-	Preter-perfect
fect tense,	Fuisse,
Future tense.	to have or
	perfect tense,
	bad been,
	Fore vel futurum esse, to bee hereafter.

Verbs Passives bee declinat after these examples.

A Mor, amaris vel amare*, amatus + sum vel fui, amari, amatus, amandus.

Doceor, doceris vel docere : doctus sum vel fui, doceri, doctus, docendus.

Legor, legeris vel legere : lectus sum vel fui, legi, lectus, legendus.

Audior, audiris vel audire : auditus sum vel fui, audiiri, auditus audiendus. *Deponents are declined after*

* Verba in or duplex habent Præteritum ; quorum prius significat Tempus proxime præteritum ; posterius vero tempus ulterius præteritum indicat.

* Participium in Præterito assumptum, inflectedus ut Adjectivum um Terminacionum ; ut, amatus, amata, amatum sum vel fui.

these examples, saving that they have Gerunds, the first Supine, the Participle of the Present tense and Future in *rus*, like as *Actives*, and also the later Supine, and Future in *dus*; if they will govern an *Accusative* or *Ablative* case.

Indicative Mood.

Pref. tense singular.	I am thou art bee is. Wee are &c.	
	Amor, amâris vel amâre, amatur.	loved.
	Doceor, docêris vel docêre, docetur.	taught.
	Legor, legeris vel legere, legitur.	read.
	Audior, audiris vel audire, auditur.	heard.

Preter-im- perfect tense singular.	I was, thou wast, bee was. Wee were, &c.	
	Amabar,	
	Docebar,	baris vel bare, batur. Pl. bamur, baminsi,
	Legebar,	bantur.
	Audiebar,	

Preter-per- fect tense singular.	I have been,	thou hast been, &c.
	Amatus	tus es vel fuisti, tus est vel fuit.
	Doctus	Plural. ti sumus vel fuimus,
	Lectus	ti estis vel fuistis, ti sunt fu-
	Auditus	runt vel fuêre.

Preter-plu- perfect tense singular.	I had been,	thou hadst been, &c.
	Amatus	tus eras vel fueras, tus erat vel
	Doctus	fuerat. Pl. ti eramus vel fueram-
	Lectus	mus, ti eratis vel fueratis, ti e-
	Auditus	rant vel fuerant.

Future tense singular.	I shall or will bee, thou shalt or wilt bee, &c.	
	Amabor,	beris vel bere, itur. Pl. bimur, imini, untur.
	Docebor,	
	Legar,	eris vel êre, etur. Pl. emur, emini, entur.
	Audiar,	

Imperative

Imperative Mood.

Bee thou, Jet him bee, let us bee, bee ye, let them bee

Present tense singul.	Amare, ametur,	$\begin{cases} \text{Plame-} \\ \text{amator: amator.} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{Amamini, amentur} \\ \text{amaminor: amantor.} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{loved.} \\ \text{3 mur.} \end{cases}$
	Docere, doceatur,	$\begin{cases} \text{Pl. do-} \\ \text{docetor: docetor,} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{Docemini, doceantur,} \\ \text{ceamur; docemini: docentor.} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{taught.} \\ \text{3 mur.} \end{cases}$
	Legere, legatur,	$\begin{cases} \text{Pl. lega-} \\ \text{legitor: legitor,} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{Legimini, legantur,} \\ \text{legiminor: leguntor} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{read.} \\ \text{3 mur.} \end{cases}$
	Audire, audiatur,	$\begin{cases} \text{Pl. audi-} \\ \text{auditor: auditor.} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{Audimini, audiantur,} \\ \text{audilminor: audiuntor.} \end{cases}$	$\begin{cases} \text{beard.} \\ \text{3 mur.} \end{cases}$

Subjunctive Mood.

When I am &c.

Present sense singul. cūm	Amer, eris vel ere, erur.	$\begin{cases} \text{Pl. emar, emini, entur.} \\ \text{Docear,} \end{cases}$
	Legar, cūm	$\begin{cases} \text{aiis vel are, atur.} \\ \text{Pl. amur, amini, antur.} \end{cases}$
	Audiar,	

When I was &c.

Preter- im- perfect tense singul. cūm	Amarer,	$\begin{cases} \text{subnasA} \\ \text{Docerer,} \end{cases}$
	Legerer,	$\begin{cases} \text{remur, remini, remintur.} \\ \text{subnasoA} \end{cases}$
	Audirer,	$\begin{cases} \text{remur, remini, remintur.} \\ \text{subnisoA} \end{cases}$

When I have been &c.

Preter- per- fect tense singul. cūm	Amatus	
	Doctus	$\begin{cases} \text{sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel} \\ \text{fuerit, Pl. ti simus vel fuerimus, ti si-} \end{cases}$
	Lectus	$\begin{cases} \text{fuerit, Pl. ti simus vel fuerimus, ti si-} \\ \text{litis, vel fueritis, ti sicut vel fuerint.} \end{cases}$
	Auditus	

When I had been &c.

Preter- plu- perfect tense singul. cūm	Amatus	$\begin{cases} \text{essem vel fuisse, tus esis vel fuisses, tus es-} \\ \text{set vel fuisse. Pl. ti essemus vel fuisse} \end{cases}$
	Doctus	$\begin{cases} \text{essem vel fuisse, tus esis vel fuisses, tus es-} \\ \text{set vel fuisse. Pl. ti essemus vel fuisse} \end{cases}$
	Lectus	$\begin{cases} \text{essem vel fuisse, tus esis vel fuisses, tus es-} \\ \text{set vel fuisse. Pl. ti essemus vel fuisse} \end{cases}$
	Auditus	$\begin{cases} \text{essem vel fuisse, tus esis vel fuisses, tus es-} \\ \text{set vel fuisse. Pl. ti essemus vel fuisse} \end{cases}$

When I shall or will bee &c.

Future tense singul. cūm	Amatus	
	Doctus	$\begin{cases} \text{ero vel fuerò, tus eris vel fueris, tus erit vel} \\ \text{fuerit. Plur. ti erimus vel fuerimus, ti erint vel} \end{cases}$
	Lectus	$\begin{cases} \text{ero vel fuerò, tus eris vel fueris, tus erit vel} \\ \text{fuerit. Plur. ti erimus vel fuerimus, ti erint vel} \end{cases}$
	Auditus	$\begin{cases} \text{ero vel fuerò, tus eris vel fueris, tus erit vel} \\ \text{fuerit. Plur. ti erimus vel fuerimus, ti erint vel} \end{cases}$

Infinis.

Definitive Verbs.

	Amari,	loved.
Present and preter- imperfect sense	Doceri, Legi, Audiri,	taught. read. heard.
		No tract or bud been loved. &c.
Preter-perfect tense and preter-pluperfect sense	Ducatum, Lectum, Auditum,	done. read. heard.
	Amatum iri, vel amandum esse, Future tense,	loved to be taught
	Lectum iri, vel legendum esse, Auditum iri, vel audiendum est,	read heard
	Amatus, loved. A participle of the preter-perfect tense	taught. Lectus, read. Auditus, heard.
1. participle of the future in dus	Anandus, Docendus, Legendus, Audiendus,	loved. taught. read. heard.

Of certain Verbs going out of Rule, which are defined and formed in manner following.

POsum, potes, potui, posse, potens; to may, or can.
Volo, vis, volui, velle; volendi, volendo, volendum; supinis caret, volens; to will, or to be willing.
Nolo, nonvis, nolui, nolle; nolendi, nolendo, nolendum; supinis caret, nolens; to bee unwilling.
Malo, mavis, malui, male; malendi, malendo, malendum; supinis caret, malens; to have rather, or to be more willing.

Edo, edis vel es, edi, edere vel esse; edendi, edendo, edendum; esum, eis, vel estam, esti, edens, esturus vel esturus; to eat.

Fio, sis, factus sum vel sui, fieri; factus, faciendus; to bee made, or to bee done.

Fero,

Fero, fers, tuli, ferre; ferendi, ferendo, ferendum;
latum, latus; ferens, latus; to bear or suffer.

Feror, ferris vel ferro, latus sum vel fui, ferti; latus,
ferendus; to bee born or suffered.

Indicative Mood

Present tense singular	Possim, potes, potest,	Plur. dicit	Possimus, potestis, possunt.
	Volo, vis, vult.		Volumus, vultis, volunt.
	Nolo, nonvis, nonvult.		Nolumus, nonvultis, nolunt.
	Malo, mavis, mavult.		Malumus, mavultis, malunt.
	Edo, edis vel es, edit vel est,		Edimus, editis vel estis, e- dunt.
	Fio, fis, fit.		Finius, fitis, fiunt.
Preter-im- perfect tense singular	Fero fers, fert.	Plur. dicit	Ferimus, fertis, ferunt.
	Fecor, ferris vel ferre, fertur,		Ferimur, ferrimini, fertimur.
	Poteram,		
	Volebam,		
	Nolebam,		
	Malebam,		

Preter-im- perfect tense singular	Edebam,	Plur. dicit	
	Fiebam,		
	Ferebam,		
	Ferebam, baris vel bare, batus,		bamus
			Plural. bamur, baminis.

Preter-per- fect tense singular	Potui, Malui,	Plur. dicit	
	Volti, Edi,		imus, istis, erunt ve-
	Nolui, Tuli,		re.
			tum vel fui, tus es vel fuisti, tus est vel fuit.
	Factus		Plur. ti sumus vel fuimus, ti estis vel fu-
	Latus		isti, ti sunt, fuerunt vel fueste.

Preter-plu- perfect tense singular	Potueram, Malueram,	Plur. dicit	
	Volueram, Ederam,		ras, rat. Plur. famus, fa-
	Nolueram, Tuleram,		tiis, ram.
			eram vel fuerant, tus eras vel fueras, tus e-
	Factus		rat vel fuerat. Plur. ni eramus vel fueramus.
	Latus		ti eratis vel fueratis, ti erant vel fuerant.

100

Potero, eris, erit. *Plu.* Poterimus, eritis, erunt.
 Volam, *Plu.* Edam, *Plu.*
 Nolam, *Plu.* Fiam, *Plu.* es, et. *Plu.* emus, eris, ent.
 Malam, *Plu.* Feram, *Plu.*
 Ferar, ferētis, vel ferēre, feretur. *Plu.* feremur, feremini, ferentur.

Futuro tenso singular

Possim, Volo, Malo, have no imperative Mood.

Imperative Mood.

*Present
sense singul.*

Noli, nolito. <i>Plu.</i> Nolite, nolitote,	
Es, esto, edat, <i>Pl.</i> edite, este, edant,	
ede, <i>Pl.</i> Edamus, estote, edunto	
edito, <i>Pl.</i> editore, edito:	
Fito tu, <i>Pl.</i> Fiat, <i>Pl.</i> Fiamus, <i>Pl.</i> Fite, <i>Pl.</i> Fiant,	
Fito, <i>Pl.</i> Fito, <i>Pl.</i> Fite, <i>Pl.</i> fiant, fiunto.	
Fer, <i>Pl.</i> Ferat, <i>Pl.</i> Feramus, <i>Pl.</i> Ferte, <i>Pl.</i> Ferant,	
ferto, <i>Pl.</i> Feramus, <i>Pl.</i> fertote, <i>Pl.</i> ferunto.	
Ferre, <i>Pl.</i> Feratur, <i>Pl.</i> Ferimini, <i>Pl.</i> Ferantur,	
fertor, <i>Pl.</i> Ferimini, <i>Pl.</i> Ferantur, ferunctor.	

Subjunctive Mood.

*Present
sense singul.*

Possim, *Plu.* Nolim, *Plu.* is, it. *Plural.* imus, itis
 Vellim, *Plu.* Malim, *Plu.* int.

*Present
sense singul.*

Edam, <i>Plu.</i>	
Fiam, <i>Plu.</i> as, at. <i>Plu.</i> amus, atis, ant.	
Feram, <i>Plu.</i>	
Ferar, <i>Plu.</i> atis vel are, atur. <i>Pl.</i> amur, amini, antur.	

*Present-
perfect tense
singul. cum*

Possim, <i>Plu.</i> Ederemvel	
Vellem, <i>Plu.</i> essem, <i>Plu.</i> es, et. <i>Plu.</i> emus, etis, ent.	
Nollem, <i>Plu.</i> Fierem,	
Mallem, <i>Plu.</i> Ferrem,	
Ferrer, <i>Plu.</i> remur, remini, rentur.	

*Present-
perfect tense
singul. cum*

Potuerim, <i>Plu.</i> Maluerim, <i>Plu.</i> ris, rit. <i>Plu.</i> rimus, ritis,	
Voluerim, <i>Plu.</i> Ederim, <i>Plu.</i> rint.	
Noluerim, <i>Plu.</i> Tulerim, <i>Plu.</i> rint.	
Factus, <i>Plu.</i> sim vel fuerim, tus sis vel fueris, tus sit vel fuerit. <i>Plu.</i> ti simus vel fuerimus, ti sint vel fuerint.	
Latus, <i>Plu.</i> tis vel fueritis, ti sint vel fuerint.	

Pre-

<i>Preter-pluperfict tense sing. cum</i>	Potuissim,	{ Maluissim, Voluissim, Noluissim,	{ ses, scit. Plur. semus, Edissem, Talissem.	{ letis, sent.
	Factus		{ essem vel fuissim, tus essem vel fuisses, tus esset vel fuisset. Pl. ti essemus vel fuissimus,	
	Latus		{ ti essetis vel fuissetis, ti essent vel fuissent.	

<i>Future tense singul. cum</i>	Potuero,	{ Maluero, Voluero, Noluero,	{ ris, rit. Pl. rimus, ritis, rint.	{ Tulero,
	Factus		{ ero vel fuero, tus eris vel fueris, tus erit vel fuerit. Pl. ti erimus vel fuerimus, ti eritis vel fueritis, tij erunt vel fuerint.	
	Latus			

Infinitive Mood.

<i>Present tense & preter-imperfect tense</i>	Posse,	{ Preter-perfect and preter-pluperfect tense.	Potuisse.
	Velle,		Voluisse.
	Nolle,		Noluisse.
	Malle,		Maluisse.
	Edere vel esse,		Edisse.
	Ferre,		Tulisse.
	Fieri,		Factum esse vel fuisse.
	Ferri,		Latum esse vel fuisse.
	Esurum esse.		Factum iri vel faciendum esse.

Future tense

Esurum esse.	{ Factum iri vel faciendum esse.
Laturum esse.	{ Latum iri, vel ferendum esse.

Of the Present tense is formed the Preter-imperfect tense : also the Preter-perfect, and the Future of the Indicative ; and the Present of all other moods.

Of the Preter-perfect tense of the Indicative are formed the Preter-perfect and the Preter-pluperfect of every Mood, and the Future of the Subjunctive.

Impersonals.

Impersonals bee declined throughout all Moods and Tenses in the third person singular only ; as, dices, dicebat, decuit, decueras, decebit, deceat, deceret, decuerit, decuisset, decuerit &c. Dicitur, dicebatur, dictum est vel fuit, dictum erat vel fuerat, dicetur, &c.

Defectives

Definitives.

Verbs Definitives are such as want either Moods or Tenses, Numbers or Persons. And they are those that follow;

Capi, ddi, memini; edis, sis, faxoq; quero,

inquoq; ait, salve, sic tuum, inquamque, foremque.

Capi, ddi, memi-

misi. *Capi, ddi, and memini have the Preter-perfect and all other Tenses derived from the Preter-perfect tense; as, Capi, capet am, caperim, capissim, cupero, capisse. Memiti hath also the Imperative singular, Memento. Plural, Mememtote!*

Cedo.

Imper. pr. Utio, pl. Cedite.

dis.

Ind. pr. Aio, sis, ait. pl. aiunt, preter-imperf. siebam, &c. Sub. pr. sis, sis. pl. aiamus, aiant.

Faxo.

Sub. fut. Faxo vel faxim, faxis, faxit. pl. faxint.

Queso.

Ind. pt. Queso. pl. quæsumus.

Infi.

Ind. pr. Infi. pl. infant.

Ave.

Imper. pr. Ave, aveo. pl. avete, aveotis. Inf. autre.

Salve.

*Ind. fut. Salvebis. Imper. salve, salvens. Pl. Salvete
salvatore. Infin. Salvare.*

Ausfus.

Sub. pr. Ausfim, ausfis, ausfis. pl. ausfint.

Ausfus.

*Ind. pr. Inquio vel inquam, inquis, inquit. pl. inqui-
mus, inquistunt. Preter-perf. inquisti, inquit. Fut. inquieris,
inquiet. Imper. inque, inquito, Sub. pr. inquias. Part.
inquiens.*

forem.

Sub. preter-imperf. forem, es, es. pl. forent. Inf. fore.

The Participle.

A Participle is derived of a Verb. There bee four kinds of Participles; one of the Present tense, another of the Preter tense; one of the Future in *ans*, another of the Perfect in *ans*.

A Participle of the Present tense hath his English ending in *ing*; as *loving*; and his Latine in *ans* or *ens*; as *amans*, *doens*. And it is formed of the Preter-imperfect tense of the Indicative Mood by changing the last syllable thereof into *ans*; as *anabam*, *anans*; *audi-
bam*, *audiens*; *auxiliaber*, *auxiliens*; *poteram*, *potens*.

A Participle of the Future in *ans* signifieth like the Infinitive

+ *Ibam cum
compositis
verit bam in
ans; ut, ibam
ans.*

Infinitive Mood Active; as, *amans* to love, or about to love. And it is formed of the latter * Supine by putting to *as*; as *amatu*, *amaturus*.

* Hæ Participia, arguitur, eruntur,

friendus, tuens, gravans, latens, mortuus, nesciens, nescivus, nutritus, oriturus, ortus, partitus, scindens, sonans, deducuntur à supinis in usicatis.

A Participle of the Present tense hath his English ending in *a*, *t*, or *s*; as, loved, taught, slain; and his Latin in *tis*, *fus*, *xus*; as, *amatus*, *visus*, *mokus*: and one in *uus*, as *mortuus*. And it is formed of the latter Supine by putting to *as* as *amatu*, *amatus*. Except *mortuus*.

A Participle of the Future in due signifieth like the Infinitive mood Passive; as, *amandus* to be loved. And it is formed of the Génitive case of the Participle of the Present tense by changing *is*, into *dus*; as, *amantis*, *amandus*.

Participles of the Present tense bee declined like Nouns Adjectives of three Articles and one Termination; as, *hic*, *hic*, &c. *hoc amans*, Gen. *hujus amantis*, &c. *hic*, *haec* & *hoc audiens*, Gen. *hujus audiensis*, &c.

* Participium iens cum compositis facit Gén. eius. Dat. existi &c.

Participles of other tenses bee declined like Nouns Adjectives of three Terminations; as, *amaturus*, *a*, *am*:

amatus, *a*, *am*; *amandas*, *a*, *am*.

The Adverb.

AN Adverb is joyned to a Verb, Noun, or Participle to express some Circumstance or quality thereof.

Quantity; as *parum*, *satis*, *abunde*, &c.

Quality; as, *bene*, *melle*, &c.

Time; as, *nunc*, *hunc*, *tum*, *interd*, *pridie*, *post*
tertiale, *ubi*, *tum*, *postquam*, *donec*, *iam*, *quod*,
similac, *similatque*, &c.

Some
bee of Place; as, *ubi*, *ubinam*, *usquam*, *usquam*, *eo*,
longe, *quod*, *ubrvis*, *buccine*, &c.

Shewing: as, *en*, *ecc*.

Forbidding; as *ne*.

Likeness; as, *atq*, *cet*, *perhac*, *quasi*, *non-*
quod, &c.

And many others.

The

The Conjunction.

A Conjunction joyneth words and sentences together.

Copulatives ; as, *et*, *que*, *quoque*, *ac*, *atq; nec*,
ueque, *cum*, *tum*; *tam*, *quam*. &c.
Disjunctives ; as *aut*, *ve*, *vel*, *seu*, *sive*, &c.
Causals ; as, *quod*, *quia*, *quippe*, *cum*, *utpote*,
siquidem, *quando*, *quandoquidem*, *quoniam*,
Some be &c.

Conditionals ; as, *si*, *dummodo*, &c.
Exceptives ; as, *ni*, *nisi*, *præterquam*, &c.
Interrogatives : as, *nè*, *an*, *utrum*, *num*. &c.
Adversatives : as, *eis*, *tamen*, *etiam*, *quam*,
quamvis, *licet*, &c. and many other.

The Preposition.

A Preposition is set before other parts of Speech.
Prepositions are these that follow :

Ad, *penes*, *adversum*, *adversus*, *cis*, *circiter*, *extra*,
Citra, *apud*, *ante*, *secus*, *suprà*, *ultra*, *versus*, & *intra*,
Per, *trans*, *post*, *præter*, *propter*, *prope*, *ponè*, *secundum*,
Circum, *circa*, *erga*, *contra*, *juxta*, *inter*, *ob*, *infra*:
Abs, *ab*, & *a*: *tenus*, *ex*, *è*, *déq;* *palam*, *fine*, *coram*,
Et super, & *pro*, *præ*, *clam*, *sub*, *cum*, *subter*, *in*, *absque*.

There are five other Prepositions used only in composition, *am*, *con*, *dis*, *re*, *se*.

Prepositions in Composition do sometime lose their last Consonants : as, *trajicio*, *coemo*, *diduco*. Oft times they change them into the first letter of the word, with which they are Compounded : as, *occurro*, *assumo*, *intelligo* : sometimes into another letter, as, *sustineo*, *dirimo*, sometimes also another letter is put between the Preposition, and the word compounded, as, *redeo*, *ambigo*, &c.

The Interjection.

A N Interjection is used to express some passion of the minde; as, *ó*, *heu*, *prob*, *hei*, *uæ*, &c.

The

The Concords.

THere bee three Concords : the first between the Nominative case and the Verb : the second between the Substantive and the Adjective : the third between the Antecedent and the Relative.

When you have a Verb, Adjective, or Relative, you must look out the Nominative case, Substantive, or Antecedent : which may bee found by asking the Question *who?* or *what?*

The first Concord.

A Verb Personal agreeeth with the Nominative case in Number and Person : as, *Præceptor legit*, the Master readeth.

The second Concord.

The * Adjective agreeeth with his Substantive in Case, Gender, and Number : as, *amicus certus*, a sure friend. *Manus armata*, an hand armed. *Meum brachium*, my arme.

* Sub Adje-
tivo com-
prehenditur
Participium,
& Pronomen
Derativum.

When the word *thing* is the Substantive to an Adjective, you may leave out *thing*, and put the Adjective in the Neuter Gender : as, *dificile*, a hard thing. *Pauca* few things. And beeing so put, it may bee the Substantive to another Adjective : as, *pauca similia*, a few things like, &c.

The third Concord.

The Antecedent most commonly is a Substantive that goeth before the Relative, to which the Relative hath reference.

The Relative agreeeth with his Antecedent in Gender, Number, and Person : as, *vir sapit, qui loquitur pauca*, the man is wise, which speaketh few things.

When

When the English word *that* may bee turned into
which, it must bee made in Latine by the Relative *qui*; when in the same sentence it goeth before which, it must
be made by *ille* or *istius*; otherwise it is usually a Conju-
nction, which must bee made by *quod* or *ut*.

The Case of the Relative.

WHEN there cometh no Nominative Case be-
tween the Relative and the Verb next following, the Relative shall bee the Nominative Case to that
Verb; as, *Hec misericordia, qui amet numerum*, heo is
wretched which loveth money.

But when there cometh a Nominative Case between
the Relative and the Verb, the Relative shall bee of such
Case, as the Verb, or some other word in the same sen-
tence, whereof it is governed, will have after them; as,
Mon libris, quos habeo, I use the books which I have.
Dilige virtutem, quae nihil est melius, love virtue, then
which nothing is better, &c.

As the Relative may bee the Nominative case to a
Verb, so it may bee the Substantive to an Adjective; as,
amis pueros qui sunt bons, I love boys which are good.

Nouns Interrogatives and Indefinites, as, *quis*, *uter*,
qualis, *quamvis*, *quicunque*, &c. do follow the rule of the
Relative; as, *quis loquitur*, who speaketh? *talis utrum*,
quicquid mecum audiatur prius: such a man, as thou ne-
ver hast heard before.

To the Concords belong these Rules following.

THE Infinitive Mood, or a part of a sentence, is
sometimes the Nominative case to a Verb, the Sub-
stantive to an Adjective, and the Antecedent to a Re-
lative: and then the Verb must bee of the third person,
The Adjective or Relative of the Neuter gender; as,
Bitunculo sum ergo saluberrimum est, to rise early is a most
wholesome thing: *in tempore veni*, quod omnium rerum
est primum, I came in season, which of all things is the
chiefest.

Two or more Nominative cases, Substantives or An-
tecedents singular, usually have a Verb, Adjective, or
Relative

Relative Russell ; which Verb, Adjective, or Relative agreeth with the Nominative case Substantive, or Antecedent of the most worthy person or gender ; as, *Tu et mater, qui adfuisse, estis caecis*, thou and thy mother, who were present, are guilty.

Here note, that the first person is more worthy than the second, and the second than the third. The Masculine gender also is more worthy than the Feminine, and the Feminine than the Neutral.

But in things without life, the Neuter gender is most worthy ; and in such case, of what Gender soever the Substantives bee, the Adjective or Relative is usually put in the Neuter ; as, *Arcus & calami, que frangisti, fuerunt mea*, the bowes and arrows, which thou hast broken, were mine.

The Government of Substantives.

When two Substantives come together, the later shall have the Genitive case, if it hath this signe before it, either expressed ; as, *facundia Ciceronis*, the eloquence of Cicero ; or understood ; as, *liber fratris*, my brothers book (i. e.) the book of my brother. *Pecunia eorum*, their money (i. e.) the money of them. *Cujus usque, whose garment* (i. e.) the garment of whom.

But if the later of two Substantives beeing joined with an Adjective, do signify a quality tending to the praise or dispraise of a thing, it may bee put in the Ablative case ; as, *Puer felici ingenio*, a boy of an happy wit.

When two Substantives come together, and belong both to one thing, they shall bee put both in one case ; as, *Pater meus vir amat me quoniam*, my father beeing a man loveth mee beeing a child.

An Adjective in the Neuter Gender put alone without a Substantive, may have a Genitive case after it, as if it were a Substantive ; as, *id operis, that work.*

Opus and *usus* when they bee Latine for Need, require an Ablative case ; as, *opus est tuo iudicis*, there is need of thy judgement. *Usus est pecunia*, there is need of money.

The

The Government of Adjectives.

The Genitive Case.

A Djectives that signify desire, neglect, knowledge, guiltiness, ignorance, remembrance, forgetting, and such like, require a Genitive case; as, *Cupidus auri*, desirous of gold. *Ignarus omnium*, ignorant of all things, &c.

Nouns Partitives, Interrogatives, Nouns of number, and Nouns of the Comparative and the Superlative degree, having *of* or *among* after them, do govern usually a Genitive case; as, *Aliquis nostrum*, one of us. *Quis vestrum*, which of you? *Primus omnium*, the first of all. *Eloquentissimus Oratorum*, the most eloquent of Orators.

The Dative Case.

Adjectives that signify profit, disprofit, likeness, unlikeness, goodness, malice, mercy, cruelty, friendship, enmity, love, hatred, submission, fitness, pleasure, displeasure, or relation, require a Dative case; as *Labor est utilis corpori*, labour is profitable to the body. *Æ qualis Hectori*, equal to Hector. *Idoneus bello*, fit for war, &c.

Adjectives in *bilis* signifying Passively, do also govern a Dative case; as, *Flebilis omnibus*, to bee lamented of all men.

The Accusative Case.

These Adjectives, *altus*, *longus*, *latus*, *crassus*, do govern usually an Accusative case, of the word signifying the measure of heighth, depth, length, breadth, or thickness; as, *Altus centum pedes*, an hundred foot high. *Latus tres digitos*, three fingers broad. Sometime an Ablative; as, *Crassus tribus pollicibus*, three inches thick: seldom a Genitive; as, *Pedium demum longus*, ten foot long.

The Ablative Case.

Adjectives that signify fulness, emptines, plenty or wanting, do indifferently require either an Ablative case;

212) 21. Plur. gen. following noun: *Placidus*, void of anger, &c. *Genitivus* 2. as, *placidius*, void, sick, impotent, *inconveniens*, void of convenience.

Nouns of the Comparative degree having themselves or them do cause the word following to be put in the *Ablative case*; as, *Frigidior platus*, more cold than ice.

Dignus, indigitus, praeditus, frenus, conatus, evanescens, will have an *Ablative case*; as, *Digno bonum*, worthy of honor. *Praeditus Pirata*, endued with virtue.

The Construction of the Pronoun.

When *his* is put for *his own*, it must be made by *suum*; when *him* is put for *himself*, it must be made by *sui*; otherwise they must both be made by *eius* or *illius*: as, *Miles amicit vitam suam, sed redemit vitam illius, qui steruit iuxta*, the soldier lost his, (i. e.) his own life; but redeemed his life that stood by.

The Government of Verbs.

The Nominative Case.

Verbs Substantives, as *Sum, form, sic, scilicet*; and certain Verbs Palliates, as, *dico, docere, scilicet, appeller, habeo, existimare, video*, and such like, will have after them a *Nominative case*; as, *Patiente laeta sit furor*, patience abiding is mad fury. *Urbs vocatur Roma*, the City is called Rome.

But these Verbs being of the Infinitive mood, if they have an Accusative before them, have also an Accusative after them; as *Sic te nescio personam*, I know that thou art a Poet.

The Genitive Case.

Verbs that signify to esteem or regard require a *Genitive case* of the word signifying the value; as, *Pars gemma penditur magni pretii*, a little jewel is esteemed of great worth.

Verbs of accusing, condemning, acquitting, warning, or admonishing, do govern a *Genitive case* of that word

which signifieth the thing, that one is accused, condemned, acquitted, or warned of ; as, *Accusatur furti*, hee is accused of theft. *Admonebatur errati*, hee was admonished of his fault, &c.

This Genitive is sometimes turned into an Ablative, either without a Preposition ; as, *Condemnabor eodem criminis*, I shall bee condemned of the same fault : or with the Preposition *de* ; as *damnatus est de repetundis*, hee was condemned of bribery. &c.

Satago, misereor, miscreso, require a Genitive case ; as, *Miserere mei*, have mercy on mee. &c.

Reminiscor, obliuiscor, recordor, memini, do indifferently govern either a Genitive ; as, *Reminiscor historie*, I remember the history, &c. or an Accusative ; as *Obliviscor lectionem*, I forget my lesson, &c. But *memiri* signifying I make mention of, govern's either a Genitive ; as, *Memini tui*, I speak of thee : or an Ablative with the Preposition *de* ; as, *Memint de illo*, I made mention of him.

The Dative Case.

All Verbs govern a Dative case of the thing or person to, for, or from whom any thing is either gotten or taken away ; as, *Non vaco omnibus*, I am not at leisure to all men. *Habeo huic, non tibi*, I have it for this man, not for thee. *Subtraxit mibi*, hee took it away from mee.

Verbs that signify to + profit, disprofit, help, favor, spare, please, displease, obey, resist, trust, to bee angry with, or to happen, require a Dative case ; as, *Noctes bonas, qui parcit malis*, hee hurteth the good, who sparingly the bad. *Omnia parent divitiis*, all things obey riches, &c.

Sum, with its Compounds, except *Possum* require a Dative case ; as, *sum Praceptor tibi*, I am to thee a Master. *Nec obest ubi, nec prodest mibi*, it neither hurteth thee, nor profiteth mee.

All Verbs Compounded with these Adverbs, *suis*, *bene* and *male* : many also compounded with these Prepositions, *prae, ad, con, sub, ante, post, ob, in, and inter,* will have a Dative case ; as, *Beneficis multis*, he did good

good to many. *Maleficiū nullū hēc diū hunc tuō nō dō.* *Pr̄terdixit nobis,* hee forbade us. &c.

Verbs of Comparing, giving, restoring, lending, owing, promising, paying, commanding, shewing, committing, or threatening, do govern a Dative case of the word answering to the Question *to whom?* or *to what?* as, *Dedi Magistro,* I gave it to the Master. *Reddis dñi mī, cui debebam,* I restored to him, to whom I owed, &c.

Many Verbs may have a double Dative case; one of the person, another of the thing; as, *Sum tibi pr̄fīdīo,* I am to thee a safeguard. *Hoc natur mībi pignori,* this thing is given to mee for a pledge, &c.

The Accusative case.

All Verbs Actives, and most Deponents signifying Actively, will have an Accusative of the word answering to the question *whom* or *what?* as, *Do librum tibi,* I give a book to thee. *Minatur mortem nobis,* hee threatens death to us, &c.

Verbs Neuters also, and Deponents signifying neutrally, may have an Accusative case of a Noun, which is of their own or of a like signification; as, *Vivā vi-
ziam,* I live a life. *Proficiscor iter,* I go a journey, &c.

These Verbs *celo, doceo, moneo*, and all Verbs of asking, do govern two Accusative cases; one of the person, another of the thing; as *Rogo te pecuniam,* I ask thee money. *Doces te literas,* I teach thee letters.

The Accusative of the person after Verbs of asking is often turned into the Ablative with the Preposition *a*, or *ab*; as, *oremus veniam ab ipso,* let us beg pardon of him.

The Ablative Case.

All Verbs require an Ablative case of the word signifying the *instrument* or *manner* with this sign *with* or *by*; or the cause with this sign *for* before it; as, *Ferit eum gladiis,* he striketh him with a sword. *Tacco menū,* I hold my peace for fear. *Superat illum multis gradibus,* hee excelleth him by many degrees. *Egit causam summa eloquentiā,* hee pleaded the Cause with the greatest eloquence.

Verbs that signifie to buy, sell, or cost, do govern an Ablative case of the Noun signifying the price with this sign *for* before it ; as, *Vendidi auro*, I sold it for gold. *Emptum est argento*, It was bought for silver. Except these Genitives, when they bee put without Substantives, *santi*, *quanti*, *tantibus*, *tantidem*, *quantibus*, *quantilibet*, *quanti-*
cunque, *pluris*, *minoris* ; as, *quanti mercatus es hunc equum*, for how much did you buy this horse ? *pluris*, *quam vel-*
lem, for more then I would.

Verbs of abounding and wanting, require an Ablative case ; as, *affluis opibus*, thou aboundest with riches. *Cares virtute*, thou wantest virtue.

Verbs of filling, emptying, loading, unloading, and freeing, require an Ablative case, of the word following them with any of these signes *with*, *of*, or *from* ; as, *oneras stomachum cibo*, thou loadest thy stomach with meat. *Levabo te hoc onere*, I will ease thee of this burden. *Liberatur vinculis*, hee is freed from bonds. In like manner be used *dignor*, *muto*, *munero*, *afficio*, *prosequor* ; as, *non dignor me tali honore* ; I do not think my self worthy of such honor : &c.

Utor, *fungor*, *fruor*, *nitor*, *vescor*, *victito*, require an Ablative case ; as, *utor rebus*, *quibus fruor*, I use the things, which I do enjoy. &c. *Potior* governeth either an Ablative or Genitive ; as, *potior voto*, I obtain my desire : *potior urbis*, I win the city.

Verbs Passives and others signifying Passively do govern an Ablative case with the Preposition *a* or *ab*, of the word coming after them with this sign *by*, or *of* (set for *by*) ; as, *Virgilius legitur a me*, Virgil is read by (or of) mee. And sometime a Dative ; as, *fama petatur tibi*, let honor bee sought by (or of) thee,

A Noun or a Pronoun Substantive, beeing neither the Nominative case to a Verb, nor governed of any word, shall bee put in the Ablative case *absolute* ; as, *rege veniente hostes fugerunt*, the King coming the enemies fled. *Me duce vincas*, I beeing captain thou shalst overcom.

The Construction of the Infinitive Mood.

WHEN two Verbs com together without any Nominative case between them, the later shall bee the Infinitive Mood ; as, *Capio discere*, I desire to learn.

The Infinitive is also governed of certain Nouns and Participles ; as, *dignus laudari*, worthy to bee praised. *Cupiens videre*, desirous to see.

The Infinitive Mood is often used for the Indicative and the Subjunctive having this word *that* (*quod* or *ut*) before them : and then *quod* and *ut* are left out, and the word, which should have been the Nominative, is turned into the Accusative ; as, *gaudeo te valere*, for *gaudeo quod tu vales*, I am glad that thou art in health. *Jubeo te abire*, for *jubeo ut tu abeas*, I bid that thou go hence.

The Infinitive Mood is often turned into a Gerund or Supine.

The Construction of Gerunds.

THE Infinitive Mood Active either expressed by its proper sign *to*, or implied under the sign of before a word that end's like a Participle in *ing*, is made by the Gerund in *di*, after Nouns Substantives, or Adjectives that govern a Genitive case ; as, *studium legendi*, a desire to read, or of reading : *Cupidus eundi*, desirous to go, or of going.

Also a word ending like a Participle in *ing* after these signs, *in*, *with*, *for*, *from*, *by*, or *of* (except *of*, as in the former rule) is made by the Gerund in *do* ; which is usually governed of one of these Prepositions ; *a*, *ab*, *de*, *e*, *ex*, *cum*, *in*, *pro* ; as, *Cogitas de edendo*, bee thinketh of eating. But if it signifie the cause or manner of doing, it is used without a Preposition ; as, *Defessus sum ambulando*, I am weary of walking.

The Infinitive Mood Active, is often turned into the Gerund in *dum* with one of these Prepositions, *ad*, *ob*,

proper ; especially after Verbs that signify moving to a place ; as, *eo ad emendum*, I go to buy : and in such case it may also bee turned into the first Supine ; as, *eo visum*, I go to see : or into the Participle in *rūs* ; as, *veni petiturus*, I came to fetch.

The Gerund in *dum* is also used after these Prepositions, *ante*, *inter* ; as, *Ante domandum*, before they be tam'd. *Inter caenandum*, at supper time.

When this sign *must* or *ought*, come's before a Verb Neuter, the Verb is elegantly put in the Gerund in *dum* with the Impersonall *est*, and then the person is put in the Dative case ; as, *abeundum est mihi*, I must go hence.

The Infinitive Mood Passive after these Adjectives, *dignus*, *indignus*, *turpis*, *fœdus*, *facilis*, *mirabilis*, and such like may bee turned into the later Supine ; as, *facile factu*, easie to be don.

The Government of Participles.

PArticiples govern such case as the Verbs that they com of ; as, *Legens libros*, reading books. *Fruens amicis*, enjoying friends. *Diligendus ab omnibus*, to bee loved by all.

Participles when they bee changed into Nouns, require a Genitive case ; as, *Fugitans litium*, avoiding of trifles. *Indoctus pilæ*, unskilfull at ball.

Exosus, *perosus*, and *pertusus*, signifying Actively do govern an Accusative case ; as, *Exosus savitiam* hating cruelty, &c. But when they signifie Passively, they govern a Dative ; as, *Perosus Romanis*, hated by the Romanes.

Nouns of time.

Nouns that signifie part of Time (answering to the Question *when?*) are put in the Ablative case ; as, *dormis nocte*, thou sleepest at night.

But Nouns that signifie continuance of Time (answering to the Question *how long?*) are usually put in the Accusative ; as, *dormis Totam noctem*, thou sleepest all

all the night ; and sometimes in the Ablative ; as, *Im-
peravit triennio*, hee raigned three years.

Nouns of place.

Nouns that signifie the space or distance of place, are usually put in the Accusative Case ; as, *nē di-
scesseris pedem hinc*, go not thou a foot from hence. But sometimes in the Ablative ; as, *Abest quingenti milli-
bus passuum*, hee is distant five hundred thousand paces.

Names of Places.

THe Common Names of Places, and Proper Names of Countries and Islands, after these signs *at, in, to, from or by*, are used with Prepositions ; as, *Ludit in campis*, hee playeth in the fields. *Vivo in Anglia*, I live in England. *Veni per Galliam in Italiam*, I came by France into Italy &c.

Proper Names of Cities, Towns, and Villages bee-
ing of the first or second Declension and the singular
Number, are put in the Genitive case, after the signs *in*
or *at* ; as, *Vixit Londini*, hee lived at, or in London.
Studuit Oxonie, hee studied at Oxford. So also are used
militiae and *belli* ; as, *enruritus est bellis*, hee was
brought up at or in the war. *Domi* after the signe *at*. *on-
ly* ; as, *non est domi*, hee is not at home : *Humi* after the
signe *on* ; as, *jacet bumi*, hee lieth on the ground.

But if the Proper name of the Place bee of the third Declension, or the Plurall Number, it shall bee put in
the Dative, or in the Ablative case without a Prepositi-
on ; as, *Militavit Carthagini*, or *Carthagine*, hee warded
at Carthage. *natus est Athenis*, hee was born at Athens.
So is *rur* used ; as, *educatus est ruri* or *rure*, hec was
brought up in the Countrey.

Proper Names of Cities, Townes, or Villages after
the sign *to*, are put in the Accusative case without a Pre-
position ; as, *Eo Loudinum*, I go to London &c. after the
signs *from* or *by*, in the Ablative ; usually without a Pre-
position ; as, *Profectus est Londino*, hee went from or by
London. *Domus* and *rur* bee likewise used ; as, *eo domum*,
I go home. *Rurc reversus est*, hee is returned from the
Countrey.

The government of Impersonals.

A Verb Impersonall hath no Nominative Case before him ; as, *debet* it becometh.

These three Impersonals *interest*, *refert*, and *est* require a Genitive case : as, *interest Magistratus*, it concerneth the Magistrate: *est insipientis*, it is the part of a fool, &c. But these Ablatives feminines *meā*, *tuā*, *suā*, *nōstrā*, *vestrā*, and *cujā*, are used after *interest* and *refert*; as, *refert tuā*, it concerneth thee, &c., and after *est*, the same and some other Adjectives are used in the Nominative case, and Neuter Gender; as, *est Meum*, it is my duty. *est Humanum*, it belong's to a man. &c. -

Miseret, *miserescit*, *pénitet*, *pudet*, *tadet*, will have an Accusative of the word answering to the Question *whom or what?* and a Genitive of the word following the sign of, as, *pénitet nosmē nosfri*, it repenteth us of our selves, &c.

Oportet, *jurat*, *delectat*, and *debet* with its compounds govern an Accusative : as, *oportet me*, it behooveth mee, &c.

Attinet, *pertinet*, *spectat*, govern an Accusative case with a Preposition: as, *attinet ad te*, it belong's to thee.

Other Impersonals govern such cases, as the Personals do, whose signification they have, or from which they com : as, *licet nobis*, it is lawfull for us. *Non contingit curvis homini*, it doth not happen to every man. *Pugnatur ab hostibus*, it is fought by the enemies. &c.

The Government of Adverbs.

Adverbs of Quantity, Time, and Place, require a Genitive case : as, *Satis lucri*, enough gain. *Tunc temporis*, at that time. *Ubique gentium*, in all nations.

Adverbs derived from other parts of speech, do govern such case, as the words of which they are derived: as, *similiter huic*, like to this. *Propius urbem*, nearer to the city. *Optime omnium*, best of all, &c.

The

The Government of Conjunctions.

Conjunctions Copularies and Disjunctives, with
these four, *quem*, *nisi*, *praterquam*, *an*, when they come
between Nouns do commonly couple like cases: as, *Xe-
nophon & Plato fuere aequales*, Xenophon and Plato
were equals. When they come between Verbs, they couple
like Moods and Tenses: as *Precabantur & docebant*,
they prayed and taught.

The Government of Prepositions.

These Prepositions following govern an *Accula-
tive case*:

Ad, to, at.

Adversus, *adversum*, a-
gainst, towards.

Ante, before.

Cis, *citra*, on this side.

Circum, *circa*, *circiter*, a-
bout.

Contra, against.

Erga, towards.

Extra, without.

Infra, beneath.

Inter, between, among.

Intra, within.

Fuxia, beside, nigh, or
according to.

Ob, for.

Penes, in the power.

Per, by, or through.

Pone, behind.

Poss, after.

Praeter, beside.

Propre, nigh.

Propter, for, nigh.

Secundum, according.

Secus, by, or near to.

Supra, above.

Trans, over, or beyond.

Versus, towards.

Ultra, beyond.

Usque, untill, unto.

These Prepositions following govern an *Ablative*.

A, *ab*, *abs*, of, or from.

Coram, before, (i. e.) in *Palam*, openly.

Cum, with.

De, of, out of, concerning.
ing, from.

E, *ex*, *of*, *out of*, among, for

Prae, before.

Prae, before, or in Com-
parison, because of.

Prae, for, before.

Sine, *absque*, without.

Tenus, untill, or, up to.

These Prepositions, *subter under*, *clam privily*, serve
to both Cases: So also *in*, *sub*, *super*, in severall signi-
fications.

In, signifying *in*, *within*, or *among*. governeth an Ablative ; as, *in domo*, in the house, &c. But when it signifieth, *to*, *into*, *for*, *upon*, *against*, *towards*, *over*, it governeth an Accusative ; as, *In urbem*, into the city. *In hostes*, against the enemies. *In reges*, over Kings, &c.

Sub, signifying *in*, govern's an Ablative ; as, *Sub nocte*, in the night. *Sub*, *a little before*, *about* ; govern's an Accusative onely ; as, *Sub noctem*, a little before night, &c. *Sub*, *under*, govern's either an Accusative ; as, *Sub umbram*, under the shade : or an Ablative ; as, *Sub terrā*, under the earth.

Super, signifying *above*, *over*, *beyond*, govern's an Accusative ; as *Super Indos*, beyond the Indians. &c. *Super*, *concerning*, govern's onely an Ablative ; as, *Super hac re*, concerning this thing. But *super* signifying *upon*, govern's either an Accusative ; as, *Super lapidem*, upon a stone : or an Ablative ; as, *Super fronde*, upon a leaf.

Some Prepositions are set after their Cases : *Tenus*, and *Versus* alwayes. *Penes*, *secus*, and *usque* sometimes. *Cum* is alwayes set after and joyned to these Ablatives, *Me*, *te*, *sc*, *nobis*, *vobis*, *quo*, *quibus* ; as, *Mecum*, *tecum*, *secum*, *nobiscum*, &c.

A Verb compounded with a Preposition sometimes doth require the case of the Preposition, that it is compounded withall ; as, *Exeo domo* ; I go out of the house.

The Government of Interjections.

THE Interjection *ō* govern's usually a Vocative ; as, *ō formose puer!* O beautifull boy! Sometimes a Nominative ; as, *ō festus dies* ! O joyfull day! And sometimes also an Accusative ; as, *ō curas!* O the cares!

Heu and *proh* govern sometime an Accusative ; as, *heu stirpem invisam*, oh hated offspring, &c. And sometime a Vocative : as, *proh sancte Jupiter*, O holy Jupiter. &c.

Hei and *ve* govern a Dative : as, *hei mihi*, woe unto me : *ve vobis*, woe unto you.

F I N I S.

De Generibus Substantivorum.

Nonnullis notum Genus est ex significatu.

Masculina.

Quæ Maribus solum tribuuntur, Mascula dicas :
Ut Mars, Virgilius, Phryx, frater, scriba, maritus :
Sic Menses, Venti & Fluvii : ut, Majus, Notus, Ibis.
Fæminea excipias Styx, Albula, & Allia, Lethe :
Fæder neutrum : sed Nar, modò mas, modò neutrum.

Fœminina.

Nomina fæmineum solum referentia sexum
Fæmineo Generi tribuuntur : Juno, Philotis,
Anna, Lacena, soror, nutrix : sic Insulæ, & Urbes :
Ut suut Roma, Cyprus : Regiones ; Græcia, Persis.
Mascula sed denias Pontus, Narbóque, Crotóque,
Hippo, Sulmo, Agragas : & in his quot origine Græca ;
Ut Daphnus : quedam neutralia, Tibur, & Argos :
Sic Hispal, Gadir : Anxur modò mas, modò neutrum.
Arboris est nomen muliebre : ut, wux : oleaster
Mas est, mas spinus : sed neutrum robur, acerque.

Communia.

Nomen Commune est, quod sexum signat utrumque :
Conjux, atque parens, infans, patruelis, & bæres,
Affinis, vindex, iudex, dux, miles, & hostis,
Antistes, vates, augur, sus, atque sacerdos,
Municipi jungas adolscens, bosque, canisque,
Custos, verna, comes, testis, civisque, senexque,
Auriga, interpres, princeps : sed Lynx, anas, & grus
Adde quibus perdix, talpa, & dama, Halcyonisque,
Fæminei potius generis : Nemo, autor, & ales,
Bubo, anguis, serpens, natrix, limaxque, culexque,
Martyr, Compositum à verbo dans a, velut istud
Advena, Masculi : hæc tamen omnia, Mascula taurum
Quando Mares signant : Muliebris, cum Mulieres.

Epicœna.

Epicœna.

Exciplias Epicœna feras, pisces, volucrēsque:
Ut tigris, vulpes: scarus, ostrea: passer, hirundo:
Quod genus illorum fuerit, vox ipsa docebit.

Litera finalis vel syllaba dat genus istis.

Omne quod exit in um vel in on dans i, velut ovum
Barbiton; e dans is, quodque invariabile, neutrum.
Plurale ī mas est: a neutrū est: et muliebre.

Nominibus reliquis notum est genus ex genitivo,
Infrā ut Monstrabit specialis regula triplex.

Prima Regula specialis.

Nomen non crescens genitivo, seu caro caruis,
Capra capræ, nubes nubis, genus est muliebre.
Excipias quedam quæ non crescent genitivo.

Masculina.

Mascula sunt quæ dat Græcorum flexio prima:
Ut sunt ista, Idiota, cometa: His adde sodalis,
Annalis, cucumis, natalis, aqualis: ab esse
Nata, ut centassis: conjunge lentic, & orbis,
Callis, caulis, follis, collis, mensis, & ensis,
Fusis, funis, panis, penis, crinis, & ignis,
Cassis, fascis, torris, sentis, pistis, & unguis,
Et vermis, vectis, postis, rivalis, & axis:
Mascula in er vel in us, seu venter, circulus: unum
Excipe in er, linter: sed plura in us, ut domus, alvus,
Fæminei generis: sic vannus, bumus, manus, Idus,
Porticus, & tribus, & pro fructu ficus, acusque
Carbasus, atque colus: quibus addas Græca, papyrus,
Antidatus, costus, diphthongus, byssus, abyssus,
Chrystillus, synodus, sappirus, eremus, & Arctus,
Lecithus, atque atomus, methodus, nardus, dialectus,
Cum multis aliis quæ nunc prescribere longum est.
Sunt neutra hæc, virus, pelagus, vulgaris, quod et est mas:
Ista incerta, penus cum pampinus, & specus, adde
Pro morbo ficus, grossus, rubus, atque faselus.

Dubia.

43

Dubia.

Sunt quædam incerti generis, velut illa; carnis,
Fimū, etunis, restis, cordis, torquis, & amnis.

Secunda regula specialis.

Nomen crescentis penultima si Genitivi
Syllaba acuta sonat; velut hac, pietas pietatis,
Virtus virtutis, monstrant, genus est muliebre.
Ex his alterius generis quædam excipienda.

Masculina.

Mascula in en, er, or, os; ceu splen, crater, honor, & mos;
Excipias dos, cos, muliebria: neutra cor, os, ver.
Mascula in o, cui sermo: in io verbalia tolle
Fæminea, ut statio: sic portia, conditiōque,
Talio, item datio, communio, seditiōque:
Mascula sunt quædam monosyllaba; vas vadiis, as, mur,
Sal, sol, pes, bes, præs, grex, dens, mons, pons, simul & fons,
Seps, glis: jungantur Polysyllaba ab alio creatæ;
Ut semis, dodrans: à dente, bidensque, tridensque.
Sic torrens, nefrens, oriens, adamansque, rapensque;
Funge meridiem: & ista lebes, magnasque, radensque,
Thorax, & bombyx cum vermem signat, & hydrops.
Hic Phœnix, hic nycticorax, elephasque epicarpa.

Neutra.

Sunt generis neutrius in ali Polysyllaba in argue,
ut capital, laquear. Sic hæc Monosyllaba, mel, sel,
Rus, ibus, jus, crus, pus, vas vasis habens genitivo,
Lac, far, us: neutrum est hæc, simul & muliebre.

Dubia.

Sunt incerta dies, stirps pro trunko, pedis & calx.

Tertia Regula Specialis.

Nomen crescentis penultima si Genitivi
Sit gravis, ut sanguis genitivo sanguinis, est mas.
Ex ipsis etiam quædam sunt excipienda.

Fæminina.

44
Fœminina.

Faeminei generis sit Hyperdissyllabon in go-
Et dos; Compago, albedo : sic grando, fidésque;
Atque teges, compes, seges, arbor, syndon, hyemsque :
Græcula in as vel in is, finita ; ut, lampas, iaspis :
Sic chlamys, & pyxis, cufpis, cassisque, pecusque
Dans pecudis, forfex, pellex, carexque, supellex,
Appendix, & coxendix, histrixque, filixque.

Neutra.

Est Neutrale genus signans rem non animatam
Nomen in a, vcl in en, vel ar, ur, us, put : velut ifta
Syrra, omen, jecur, & guttur, pectusque, caputque:
Mascula sunt peccen, furfur : sunt neutra cadaver,
Verber, iuer, suber, pro fungo tuber, & uber,
Et spinher, lafer, cicer, & piper, atque papaver,
Et siser, atque filer : sic æquor, marmor, adorque,
Atque pecus quando pecoris facit in genitivo.

Dubia.

Sunt dubii generis (raro muliebria) ramex,
Pulvis, adeps, pumex, cardo, margo, cinis, obex,
Et forceps, imbrex, & onyx cum prole, filexque.

De Generibus Adjectivorum.

Adjectiva unam duntaxat habentia vocem,
Aut felix, audax, retinent genus omne sub una :
Sub geminâ si voce cadant, velut omnis & omne,
Vox commune duum prior est, vox altera neutrum :
At si tres variant voces, sacer ut sacra sacrum,
Vox prima est mas, altera fœmina, tertia neutrum.

De Nominibus Heteroclitis.

Quae genus aut flexum variant, casu numerique
Deficiunt, casu aut superant, Heteroclita sunt.

Variantia Genus.

Mascula sunt numero primo, sed Neutra secundo,
Manulus, & mons Dindymus, Ismara, Taygetisq;
Tar-

Tartarus, & Pangaeus, Avernum, sibilis est mas,
Et jocundus, & locus, at mas est, neque ergo secundo.

Singula fæminea hæc, pluralia Neutra; supplex,
Carbasus, & Troja cum signat Pergamus arcem.

Vox incerta dies primo, mas esto secundo.

Singula sunt Neutra, hæc Plurali Mascula Neutra;
Rastrum cum fræno, filum, simul atque capistrum:
Sed Cælum atque Argos, Plurali Mascula tantum.

Varians Declinationem.

Vas vas formans, flexus Plurale secundi est.

Variantia Genus & Declinationem.

Singula Neutrius generis, flexusque secundi,
Declicium, atque pulum, quibus addas Nundinum: ut ista
Fæminæ generis, primi & Pluralia flexus.

Defectiva.

Quæ sequitur Manca est casu numerove propago.

Defectiva Casu.

Aptôta.

Quæ nullum variant casum sua fas, nil, nihil, instar:
Multæ & in usum i: ut sunt hæc, cornuq; genuq;
Sic gummi, frugi; sic Tempe, rot, quot, & omnes
A tribus ad centum numeros, Apotoma vocabis.

Monoptôta.

Estque Monoptoron Nomcn cui vox cadit una:
Prompitu, permisso, natu, expes, inficiâsque.

Diprôta.

Hæc quibus est flexura duplex, Diprôta vocantur.
Fugeris ut sexto dat jugere, verberis atque
Verbere, sic tabi tabo, spontis quoque sponte,
Impetis impete habet, repetundarum repetundis,
Tantundem dat tantidem, plus nill nisi pluris:
Suppetiae dant suppetias, ac vespere vesper.
Integra Plurali cum jugere verberis, & plus.

Tri-

Triptota.

TRes quib; inflectis casus, Triptota vocantur: (formar:
Ut precis, atque precem, prece: opis, quod opem atq; ope
A viciis adde vicem, & vice. Vnus carct una dativo,
At recto quinto que dapis, frugis, ditionis.
Omnibus his mutibus numeris prior, integer alter.

Carentia vocativo.

Deficiunt casu quanto Pronomina, præter
Quatuor hac infra, noster, nostras, mens, & tu.
Partitur vel infinita, ut quilibet, alter.
Quæque negant, ut nemo: rogare, ut, inter, quotus, et quis?

Carentia Genitivo, Dativo, & Ablativo Pluralibus.

HOrdea, farra, forum, mel, mulsum, defructa, abusque,
Sic labes, soboles, proles, ut &c omnia quinta,
Tres tantum familes casus Pluralia servant:
Excipe res, species, facies, aciesque, diesque,
Quas voces numero totas licet esse secundo.

Defectiva numero.

Carentia plurali.

Propria cuncta notis, quibus est natura coercens
Plurima ne fuerint; ut, Mars, Numa, Gallia, Roma:
His frumenta debitis, pensa, herbas, uda, metallia.
Virtutes, via, etates; Pluralia raro.

Masculina raro Pluralia.

Mascula sunt numerum uix excedentia primum,
Hesperus, & pontus, sanguis, limusque, fimusque,
Mundus pro ornatu, cestus, ueno, penus, aether,
Adde meridiem, & hac, muscus, viscus, sopor, aer.

Fœminina raro Pluralia.

Singula fœminei Generis, Pluralia raro,
Pubes, fama, salus, nex, talio cum indole, tussis,
Pix, humus, atque lues, suis, & fuga, junge quietem,
Plebs, cholera, atque famos, bilis, profapia, tollus,
Pauperias, tabes, rabies, sanies, pituita.

Neutra

42.

Neutra raro Pluralia.

NEc licet hu neutrīs numerū deferre secundū,
Justitium, senium, lātūm, cēnūmque salūmque
Ver, Barathrum, virus, vitrum, vīscūmque, penūmque;
Lac, nihilum, solium, vulgus, gluten, jubar, halec
Pus, gelu, ebur, pelagūsque, lutum, fel, arque macellum.

Mascula raro Singularia.

Mascula sunt tantūm numero contenta secundo,
Primores, cum Cælitibus, Aboriginibusque,
Magnates, Proceres, fasti, annalesque, forique,
Manes, majores, cancelli, liberi, & antes,
Menses profluvium, lemures, locutique, minores
Cum genus assignant, natales, adde Penates.

Fœminina raro Singularia.

He c sunt fœminei generis numerique secundi,
Exuviae, phaleræ, gratiæque, manubia, & Idus,
Aniiæ, & induciæ, Parcae, Furiæ, tenebræque,
Literæ, & insidiae, sic reliquieque, minæque,
Balneæ, & excubiae, cuneæ, nonæque, Calendæ,
Quisquiliæ, nugæ, gerræ, tricæque, Apinæque,
Scopæ, vindiciæ, thermæ, diræ, exequiæque,
Feriæ, & inferiæ, sic primitiæque, plagæque
Pro reti, lactes, & valvæ, divitiæque,
Nuptiæ, & his addas quotquot tibi leſtio præberet.

Neutra raro Singularia.

RArius haec primo plurali neutra leguntur;
Mænia, cum resquis, præcordia, lustra ferarum,
Arma, mapalia, sic bellaria, munia, casta,
Extæ, crepundia, compita, sic magnalia, justæ,
Sic scruta, & sponsalia, & incunabula, roſtra.

48
Carentia Singulari.

Oppida sunt multa, & ludi, festa, atque librorum Nomina, quæ numero non invenienda priore: Qualia sunt Thebæ, Syracusæ, Bactra, Philippi, Pythia, Circenses, Dionysia, Bucolica: illis Addantur numeri, duo, tres, terni, atque quaterni.

Redundantia.

Hæc quæ luxuriant recti variantia vocem; Nam clypeus clypeum que legis, baculus baculumque, Delphin delphinus, scobis & scobs, cassida cassis, Gibbus & hic gibber, cucumis cucumber, stipis & stips: Qualia doctorum tibi lectio mille ministrat.

Hæc simul & quarti flexū sunt, atque secundis Laurus enim lauri facit & laurus genitivo. Sic quercus, pinus, pro fructu ac arbore ficus. Sic colus, atque penus, cornus quando arbor habetur. Sic lacus, atque Domus; licet hæc nec ubique recurrant. His quoque plura leges, quæ priscis jure relinquas.

Adjectiva Heteroclita.

Sunt quæ deficiunt genere adjectiva notanda, Qualia sunt pauper, puber, cum degener, uber, Et dives, locuples, sospes, comes, atque superstes: Pluraque quæ flexu propè substantivæ vocares; Adjectiva rāmen naturā usūque reperta.

Hæc proprium quendam sibi flexū asciscere gaudem Campester, volucer, celeber, celer, atque saluber. Junge pedestri, equestri, & acer: junge paluster, Ac alacer, sylvester, at hac tu sic variab; Hic celer, hæc celeris, neutrò hoc celere: aut aliter sic, Hic atque hæc celeris, rursum hoc celere est tibi neutrum.

De verborum simplicium Primæ conjugationis
communi præterito.

As in præsenti perfectum format in avi ;
Ut no[n]as navis lavo sed lavi , juvo juvi ,
Et seco dat secui , neco dat necui , mico verbum
Dat micui , plico dat plicui , frico sic fricui dat ,
Sic domo dat domui , tono dat tonni , sono verbum
Dat sonui , crepo dat crepu , vetro sic vetui dat .
Istis præteritum raro[n] formatur in avi :
Do das ritè dedi , sto stas formare steti vult .

Secundæ conjugationis commune
Præteritum.

Es in præsenti perfectum format ui dans ;
Ut nigreonigres nigrui : jubeo excipe jussi :
Sorbeo sorbui habet sorpsi quoque , mulceo mulfi .
Luceo vult luxi , sedeo sedi , videoque
Vult vidi : sed prandeo prandi , strideo stridi :
Dat maneo manfi , hæreo & hæsi : torqueo torqi
Quatuor his infra geminatur syllaba prima ;
Pendeo nāmque pependi , mordeo vultque momordi ,
Spondeo habere spospondi , tondeo vultque totondi
L vel R ante G eo si stet , geo vertitur in f ;
Urgeo ut urfi , mulgeo mulfi dat quoque mulxi ,
Frigeo frixi , lugeo luxi , habet augeo & auxi .
Fit veo vi ceu ferreo servi , sic fleo flevi
Dat , Neo dat nevi , cieo civi , vicoque vicvi .

Tertia Conjugatio.

Tertia præteritum formabit ut hic manifestum ,
Be fit bi , ut lambo lambi : scribo excipe scrips ,
Et nubo nups , antiquum cumbo cubui dat .
Co fit ei , ut vincō vici : vult parco peperc ,
Et pars , dice dixi , duco quoque duxi .
Do fit Di , ut mando mandi , sed scindo scidi dat .

14
Fin do fidi, fund o fudi, tund o tutudique,
Pendo pependi, tend o terendi, ped o pepedi,
Cedo facit cessi, cecidi cado, cedo cecidi
Vado, rado, lodo, ludo, divid o, crud o,
Claudo, plaud o, rodo, ex do semper faciunt si.

Go fit xi, ut jungo junxi : sed r ante go vult si,
Ut spargo sparsi, lego legi & ago facit egi
Dat tango tetigi, pungo punxi pupugique,
Dat frango fregi, cum signat pango pacisci
Vult pepigi, pro jungo pegi, pro cano panxi.

Ho fit xi, traho teu traxi docet, & veho vexi,
Lo fit ui, colo ceu colui : psallo excipe psalli,
Et sallo salli; vello velli quoque vulsi,
Vult pello pepul i, formabit fallo feelli.

Mo fit ui, vom o seu vomui, sed emo facit emi,
Como pehit compsi, promo prompsi, adjice demo
Quod format dempsi, sumo sumpsi, premo pressi.

No fit vi, sino ceu sivi: temno excipe tempsi,
Et stern o stravi quod format : dat lino lev i
Interdum lini, & livi, sperno quoque sprevi:
Gigno, pono, cano, genui posui cecini dant

Po fit pli, ceu scalpo scalpsi : hinc excipe rumpo
Quod vult, praeeritum rupi ; strepo quod strepu dat.

Quo fit Qui, ut linquo liqui : coquo demito coxi.
Ro fit vi, sero ceu pro planto & semino sevi,
Quod serui melius dat mutans significatum.
Vult verro verri & verfi, uro ussi, gero gesfi,
Quero quaefui, iero trivi, curro cucurri.

So format sivi, velut haec, arcess o, lacesto,
Incess o incessi vult, datque facesto facessi,
Sic viso visi, sed pinsi pinsui habebit.

Sco fit vi, ceu pasco pavi : haec excipe, disco
Quod didici, posca quod vult formare poposci.

To fit ti, ut verto verti : sed fisto notetur
Pro facio stare activum, nam jure stiti das.
Dat mitto misi, peto vult formare petivi :
Sterto sterui habet, meto messui : ab ecto fit exi
Ut flexo flexi : pecto dat pexui, habetque
Pexi, etiam necto dat nexui, habet quoque nexi.

*Vox fit vix ut volvō volvū : vivo excipe vixi.
In xō tantū unum est rexō quod rexui habebit.
Fit ḡo ci , ut facio feci : jacio quoque jeci :
Fit dio di, ut fodio fodi : gio ceu fugio gi:
Fit pio pi , ut capio cepi : cupio excipe p̄ivī ;
Et rapiō rapui, sapio sapui atque sapivī.
Fit r̄io ri , ut pario peperi: Tio s̄i geminans s̄,
Ut quatio quassī , quod vix reperitur in usu.
Denique uo fit ui, ut statuo statui, pluo tard
Pluvi, s̄æpe pluī, struo sed struxi, fluo fluxi.*

Quarta Conjugatio.

*Quarta dat is iui , ut monstrat scio scis tibi sc̄iui;
Excipias venio dans veni, cambio campi,
Raueio rauſi, farcio farſi, sarcio ſarſi,
Sepio ſeppi, ſentio ſenſi, fulcio fulſi,
Haurio item hauſi, ſancio ſanxi, vincio vinxi,
Pro ſalto ſalio format ſalii ſaluique,
Amicis facit amicui, raro dat amixi,
Parcus uetemur Cambivi, haurivi, amicivi;
Sepivi, ſanxivi, ſarcivi, atque ſalivi.*

De compositorum verborum præteritis.

*Praeteritum dat idem simplex & compositum,
ut docui edocui monstrat; ſed syllaba, verbum
Quam simplex geminat, compoſto non geminatur:
Excipias a do, diſco, ſto, poſco, creaſa;
Decurro, excurro, praecurro à curro cucurri
Et curri formant; unumque à pungo repungo
Vult punxi & pupugi; faciunt reliqua omnia punxi
A plico compositum cum ſub vel nomine, ut iſta
Supplico, multiplico, gaudenti formare plicavi,
Applico, compllico, repllico & expllico, uì vel in avi;
A crepo præteritum ſic increpo discrepo formant.
Quamvis vult oleo simplex olui, tamen inde
Quod uic compositum melius formabit olevi;
At simplex obolet, redolet, ſuboletque ſequuntur.*

Natum & do quando est inflexio tertia, ut addo,
Credo, edo, dedo, reddo, perdo, abdo, vel obdo,
Condo, indo, trado, prodo, vendo, didicat unum
Abscondo abscondi: natum & sio stas stiti habebit.

Prateritum sumunt antiquo a simplice quædam:
A Pleo compositum plevi facit; à leo, levi;
Et nivi & nixi dar natum a niveo, crevi,
A cerno; cubui, à cumbo; percello culi dat
A Cello: à specio spexi, à lacio quoque lexi,
Unum duntaxat natum elicio elicui dat.

Mutantia Primam vocalem in E.

VERba hac simplicia præsentis, prateritique,
Si componantur, vocalem primam in e mutant:
Damno, lacto, sacro, fallo, arcuo, træcto, fariscor,
Cando vetus, gradior, sic capio, farcio, jacto,
Partio, carpo, patro, scando, spargo, parioque
Cujus uata peri duo compervit & reperit dant,
Cætera sed perui; velut hæc, aperire, operire.

A juro duo, deiero, peiero: sic & anhelo
Abs halo: a Mando, commendo: perpetiorque
A patior: composta sequuntur cætera simplex.

A pasco pavui, tantum composta notentur
Hæc duo compesco, dispesco, pescui habere;
Cætera, ut epasco, servabunt simplicis usum.

Mutantia Primam vocalem in I.

Hæc lateo, salio, statuo, cado, lœdo; habeoque
Præter post habeo, quaro, cano, cædo cecidi,
Tango, egeo, ieneo, raeceo, sapio, rapioque,
Si componantur, vocalem primam in i mutant:
Ut rapio rapui, eripio, eripui: à Cano natum,
Præteritum per ui; ceu concino concinui dat.

A placeo sic displiceo, sed simplicis usum
Hæc duo, complaceo, cum perplaceo, bene servant.

A maneo manfi, minuē dant quatuor ista;
Præmineo, emineo, cum promineo, immineoque:

Simpli;

Simplicis at verbi seruabunt cetera formam.

Hac calco, salto, compoſtis a per uerba mutant,
Id tibi demonstrant concilio, inculco, refutatio.

Hac cauſo, claudio, quatio, lavo, rejiciuntur :
A cauſo, excuso docet hoc, a claudio, recludo :
A quatio, excusio : a lavo, proluo, diluo, nata.

Mutantia primam vocalem in I, Præteritum
quam in præterito.

Hec si componas ago, emo, sedeo, rego, frango,
Et capio, facio, lacio, specio, premo, pango,
Vocalem primam præsentis in i fibi mutant,
Præteriti nunquam ; ceu frango refringo refregi :
A capio incipio incepi : sed pauca notentur ;
Simplex circumago, perago, satagoque sequuntur ;
Depango, oppango, circumpango, atque repango,
Adde supersedeo, circumsedeo, coemoque ;
Atque ab ago dego dat degi, cogo coegi :
A rego sic pergo perrexii ; vult quoque surgo
Surrexi, media præsentis syllabā adempta.

Nil variat facio, nisi præpositio præcunte,
Id docet olfacio, cum calfacio, inficioque.
A lego nata, re, per, præ, sub, vel trans præcunte
Præsentis servant vocalem, in i cetera mutant,
De quibus hæc, intelligo, diligo, negligo, tauridum
Præteritum lexi faciunt, reliqua omnia legi.

De simplicium verborum supinis.

Nunc ex præterito discas formare supinum.

Bi fibi tum formas ; sic namque bibi bibilitum fit.

Ci fit etum ; ut, vici victum, restatur &c. ici.

Dans icum ; feci factum, jeci quoque jactum.

Di fit sum ; ut, vidi visum : quædam geminari
Ut sedi sessum, pandi passum, quoque pansum,
Scindo scissum, sindo fissum, fadio fossum.

Hic etiam advertas, quod syllaba prima supinis,
Quam vult præteritum geminari, non geminatur :
Idque totundi dans tonsum docet, atque ceci dñe
Quod casum, & cecidi quod dat casum ; Atque tetendi

14
Quod tensum & tentum, tutudi tensum, atque pepedi
Quod format peditum, adde dedi, quod jure datum vult.

Gi fit etum, ut legi lectum: pegi pepigique
Dat pactum, fregi fractum, retigi quoque tactum,
Egi actum, pupugi punctum, fugi fugitum dat.

Li fit sum; ut salli, stans pro sale condio, falsum;
Dat pepuli pulsum, ceculi culsum, atque sefelli
Falsum; dat velli vulsum; tuli habet quoque latum.

Mi, ni, pi, qui, tum, fiunt: emi velut emptum
Vult veni ventum, cecini cantum, a capioque
Dat ceipi captum; sed capi a capio cæptum;
A rupi ruptum, a liqui compostaque lictum.

Ri fit sum, ut verri versum: peperi excipe partum.
Si fit sum; ut visi visum ramen l' geminato
Misji formabit missum: fulsi excipe saltum,
Hausi haustum, farsi fartum, farsi quoque fartum:
Vult gessi gestum, sic ussi postular ussum,
Indulsi indalatum, torfi tortum que requirit.

Pli fit ptum, ut scripsi scriptum; campsi excipe campsu.
Ti fit tum; a sto namque steti, a fisto que stiti fit,
Præterito, commune statum verti excipe versum.

Vi fit tum, ut flavi statum: pavi excipe pastum,
Dat lavi lotum, interdum lautum atque lavatum,
Potavi potum, interdum facit & poratum;
Sed favi fautum; cavi cautum: a sero sevi
Formes rite satum; livi linique litum dat;
Solvii a solvo solutum, volui a voluo volutum,
Vult singultivi singulum, væneo vænis
Vænivi vænum; sepelivi rite sepultum. (quodvis

Quod dat ui dat itum; ut domui domitum; excipe
Verbum in uo, quod semper ui formabit in uitum;
Exui ut exutum: a ruo deme rui, ruitum dans.
Vult secui scitum, necui necrum, fricuique
Frictum, miscui item missum, ac amicui dat amictum,
Torru habet tostum, docui doctum, tenuique
Tentum, consultui consultum, alui altum alitum quo;
Sic salui saltum, colui occului quoque cultum,
Pinsui habet pistum, rapui rapium; seruigue
A sero vult fertum; sic texui habet quoque texum.

Hec

Hæc sed vi mutant in sum : nam censem sensum ;
Cellui habet celsum, meto messui habet quoque messum :
Nexui item nexum, sic pexui habet quoque pexum :
Dat patui passum, carui cassum caritumque.

Xi sit etum, ut vinxi vinctum; quinque abjiciunt n;
Nam finxi fictum, minxi midum, inque supino
Dat pinxii pictum, strinxi, rinxii quoque rictum.
Xum, flexi, plexi, fixi dant, & fluo fluxum.

De compositorum verborum supinis.

Compositum ut simplex formatur quodque supinum,
Quamvis non eadem stet semper syllaba utriusque.
Composita à tunsum, dempta n, tusum ; à ruitum sit,
I media dempta, rutum ; & à saltum quoque sultrum ;
A statum atque satum composta iticūmque sicūmque,
Tertii & inflexū à do quæ nata dicunt dant.
Hæc, captum, factum, jactum, raptum, a per e mutant ;
Et cantum, partum, sparsum, carpum, quoque fartum.

Verbum edo compositum non estum, sed facit esum ;
Unum duntaxat comedo, formabit usrumque ;
A nosco notum, cognosco, agnosco, supina (notum.
Cognitum & agnatum habent : formant reliqua omnia

De Præteritis verborum in or.

VErba in or admittunt ex posteriore supino
Præteritum, verso u per us & sum consociato
Vel fui : ut à lectu, lectus sum vel fui : at horum
Excipienda tibi sunt Deponentia quadam :
Nam labor lapsus, patior dat passus, & ejus
Nata ; ut compatrior compassus, perpetiorque
Formans percessus ; fateor quod fassus, & inde
Nata ; ut confiteor confessus, diffiteo que
Formans diffessus : gradior dat gressus, & inde
Nata ; ut digredior digressus : junge faiscor
Fessus sum, mensus sum metior, utor & usus.
Pro texo orditus, pro incepto dat ordior orsus ;
Nitor nitus vel nixus sum, ulciscor & uitus :

Irascor

Irascor simul iratus, reor atque ratus sum,
 Obliviscor vult oblitus sum : fruor optat
 Fructus vel fruitus, misereri junge misertus :
 Vult tuor & tueror non rutus sed ratus sum,
 Quamvis & tutum & tuatum sit utrique supinum :
 A loquor adde locutus, & a sequor adde secutus,
 Experior facit expertus : formaque pacifiscor
 Pacius, nanciscor nactus sum, adipiscor adeptus.
 Junge queror questus, proficiscor junge profectus ;
 Expergiscor sum experrectus : & haec quoque commi-
 Niscor commentus, nascor natus, moriorque
 Mortuus, atque orior quod præteritum facit ortus.

De verbis geminum præteritum habentibus, vi.z. Acti-
 væ & Passivæ vocis.

PRæteritum Activa & Passiva vocis habens haec;
 Ceno cœnavi & cenatus sum tidi format,
 Juro juravi & juratus, poto potavi
 Et potui, titubo titubavi vel titubatus :
 Sic careo carui & cassus sum, prandeo prandi
 Et pransus, pateo patui & passus, placeoque
 Dat placui & placitus, suesco suevi atque suetus,
 Væneo pro vendor vænivi venditus & sum ;
 Nubo nupsi nuptaque sum ; mercor meritus sum
 Vel merui: adde libet libuit libitum ; & licet adde
 Quod licuit licitum, rædet quod ræduit & dat
 Pertæsum : adde pudet faciens puduit puditumque
 Atque piget, tibi quod format piguit pigitumque.

De Neutro-passivorum præteritis.

NEUTRO-PASSIVUM sic præteritum tibi formas,
 Gaudeo gavisus sum, fido fisus, & audeo
 Ausus sum, fio factus, soleo solitus sum.

De verbis præteritum mutuantibus.

Quædam præteritum verba accipiunt aliunde :
 Inceprium in sco, stans pro primario, adoptat

Pra-

Præteritus ejusdem verbi ; vult ergo represco
 A tepeo tenui, fervesco à feroce, servi ;
 A sedeo sido vult sedi, à suffero tollo
 Sustuli ; & à suo sum sui, à tulo ritè fero tuli,
 Sisto stans pro stare, à sto formare steti vult.

De verbis Præterito carentibus.

Præteritum fugiunt vergo, ambigo, glisco, fatisco,
 Mæro, cerno, liques, ferio, furo, meo, labo,
 Sic ringor, vescor, medeor, liquor, reminiscor,
 Polleo, uideo; ad hæc, inceptiva; ut puerasco:
 Et passiva, quibus caruerc activa supinis;
 Ut metuo, timeor : meditativa omnia, præter
 Parturio, esurio, quæ præteritum duo servant.

Verba Supinum raro admittentia.

Hec raro aut nunquam retinebant verba supinum,
 Lambo, mico micui, rudo, scabo, parco peperei,
 Dispesco, posco, disco, compesco, quinisco,
 Dego, ango, sugo, lingo, ningo, satagóque,
 Psallo, volo, nolo, malo, tremo, tñdeo, strido,
 Flavo, liueo, aveo, paevo, conniveo, feruet
 Sido, prodigo, turgeo, gestio, clango, refello,
 Incesso, sepio, urgeo, profilio, absilioque :
 Præteritis quæcunque carent ; ut glisco, fatisco.
 An nuo compositum, ut renuo; à cado, ut excido; præter
 Occido, quod facit occasum, recidóque recasum :
 Respuo, linquo, luo, metuo, cluo, frigeo, calvo,
 Et sterio, simeo. Sic luceo, & areo cujus
 Composita ericium habent : sic à gruo, ut ingruo, natum;
 Et quæcunque in uì formantur neutra secundæ,
 Excepis oleo, doleo, placeo, raseoque,
 Pareo item, & careo, noceo, pateso, lateoque,
 Et valeo, ealeo : gaudens hac namque supino.

Syn-

Syntaxis.

Syntaxis est debita partium orationis inter se Compositio & connexio, juxta rectam Grammatices rationem.

Eius partes duæ sunt, Concordantia & Regimen.

Concordantiae tres sunt; prima Nominativi & Verbi; Secunda substantivi & Adjectivi; tertia Antecedentis & Relativi.

Concordantia Nominativi & Verbi.

Verbum personale cohæret cum Nominativo, Numero & Personâ; ut, Nunquam sera est ad bonos mores via.

Nominativi Pronominum, Ego, Nos, Tu, Vos, Ille, Illiz raro exprimuntur; ut Si dixeris, aestuo, sudar. Nisi Emphaseus aut Distinctionis causâ; ut, Tu dominus, Tu vir, Tu mibi frater eris.

Verba infiniti Modi pro Nominativo, Accusativum ante se statuant; ut, Omnem crede Diem tibi diluxisse supremum.

Impersonalia precedentem Nominativum non habent; ut, Non poterit jucundè vivi, nisi cum virtute vivatur.

Concordantia Substantivi & Adjectivi.

Adjectivum sive Nomen, sive Pronomen, sive Participlum cum substantivo, Genere, Numero & Casu consentit; ut, Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Adjectivum absolute positum locum substantivi supplet alteri Adjectivo; ut, Difficilia quæ pulchra.

Concordantia Antecedentis & Relativi.

Relativum cum Antecedente concordat Genere, Numero, & Personâ; ut, Prima, quæ vitam dedit, hora carpit.

Pri-

Primitivum Possessivo inclusum est aliquando Adjectivo Substantivum, & Relativo Antecedens; ut,
*Omnes laudare fortunas meas, qui filium haberem mihi
ingenio præditum.*---*Nostros vidisti flentis oculos.*

Casus Relativi.

Quoties nullus Nominativus interseritur inter Relativum & Verbum, Relativum erit verbo Nominativus: ut, *Turpe est isti, qui bene nati sunt, turpiter vivere.*

At si Nominativus Relativo & Verbo interponatur, relativum ejus erit casus, quem verbum sequens aut alia vox, à quâ regitur, post se postulat: ut, *Gratia ab officio, quod mora tardat, absit. Cujus rumen adoro. Quorum optimum ego habeo. Cui similem non vidi, &c.*

Exceptiones Concordantiis Communes.

Primum Lures Nominativi, substantiva vel Antecedentia cuiuscunque numeri postulant Verbum, Adjectivum, vel Relativum plurale: ut, *Dolor & Voluntas invicem cedunt.*

Quod quidem Verbum cum Nominativo dignioris personæ; Adjectivum cum Substantivo, Relativum cum Antecedente generis dignioris consentit: ut *Si Tu & pater valetis, ego & mater, qui sumus domi, vallemus.*

Verbum, Adjectivum, vel Relativum aliquando concordat cum Infinitivo, clausulâ, aut voce aliquâ materialiter sumptâ; Verbum vero in tertia persona, Adjectivum & Relativum in neutro genere ponuntur: ut, *Mentiri non est meum. In Tempore veni, quod omnium rerum est primum.*

Verbum inter duos Nominativos, Relativum inter duo Antecedentia diversorum numerorum positum, cum alterutro convenire potest: ut, *Amanum iræ amoris redintegratio est. Nibil bīc nisi carmina doṣim. Eſne ea Lutetia, quos nos Parios dicimus?*

Regimen

Regimen Substantivi.

Cum duo substantiva diversæ significationis concur-
runt, quod sensu posterior est, in Genitivo ponitur; ut *Crescit amor nummi, quanum ipsa pecunia crescit.*

Duo vel plura substantiva ad eandem rem spectan-
tia, in eodem casu apponuntur; ut, *Et genus & for-
mam regina pecunia donat. Marcus Tullius Cicero amico
suo Lentulo salutem dicit.*

Adjectivum in neutro genere substantiæ possum
aliquando genitivum postulat; ut, *Non videmus id
manticæ, quod in tergo est.*

*Laus & Vituperium rei in Genitivo vel Ablativo po-
nitur; ut, Ingenui vultus puer. Vir nullâ fide.*

*Opus & usus Ablativum exigunt; ut Authoritate
tuâ nobis opus est.*

Opus autem adjectivè pro necessariis quandoque
poni videtur, varieque construitur; ut, *Dux nobis &
autor opus est. Dicis nummos mihi opus esse. Alia, quæ
opus sunt, para.*

Adiectivorum construatio.

Genitivus.

Adjectiva, quæ desiderium, notitiam, memoriam,
atque iis contraria significant, genitivum adsci-
funt; ut, *Est natura hominum novitatis avida. Mens
futuri præscia. Memor esto brevis ævi.*

Adjectiva verbalia in q̄x etiam in genitivum ferun-
tur; ut, *Audax ingenit. Tempus edax rerum.*

Nomina partitiva, interrogativa, numeralia, compa-
rativa & superlativa partitive posita, genitivo, à quo &
genus mutuantur, gaudent: ut, *Uxor borum manū, ac-
cipe. Manuum fortior est dextra. An quisquam homi-
num est, aequè miser. ut ego? Divum promittere nemo
auderet. Sapientum octavus quis fuerit, nondum con-
stat.*

Usurpantur autem & cum his præpositionibus, *E.,
de, ex, inter, ante;* ut, *Est Deus è vobis alter. Solus de
superis. Primus inter, vel, ante omnes.*

Interroga-

Interrogativum & ejus redditivum ejusdem casus & temporis erunt ; ut, *Quarum verum nulla est satietas & divitiarum. Quid retum nunc geritur in Anglia ? consulitur de religione.*

Fallit hæc regula, quoties interrogatio sit per *cujus*, *is, iam* ; ut, *cujum pecus & laniorum* ; aut per dictio[n]em varia[re] *Syntaxeos* ; ut, *Furtive accusas, an homicidii & utroque.*

Fallit denique cum Redditivum sit pronomen Possessivum, tum enim ponitur in casu nominis, à quo regitur Interrogativum ; ut, *Cujus est hic codex & meus.*

Dativus.

Adjectiva quibus *commodum, incommodum, similitudo, dissimilitudo, voluptas, submissio, aut relatio ad aliquid significatur, in dativum transeunt* ; ut, *Sis bonus O felixque tuus. Turba gravis paci, placidaque inimica quieti. Qui color albus erat, nunc est contrarius albo. Fucundus amicus.*

Huc referuntur nomina, ex con præpositione composita ; ut, *coniubernalis, commilito, conservus, cognatus, &c.*

Quædam ex his, quæ *similitudinem significant, etiam genitivo gaudent* ; ut, *Quem metuis, pars hujus erat. Inflar mons Equis. Domini similis es.*

Communis, alienus, immunis, casibus variis servilunt ; ut, *Commune animantium omnium est. Mors omnibus communis. Non aliena consilii. Alienus ambitioni. Non alienus à studiis. Vobis immunibus hujus esse mali dabitur. Omnibus immunis. Immunes ab illis malis sumus.*

Natus, commodus, incommodus, utilis, inutilis, vescemens, aptus, interdum etiam accusativo cum præpositione adjunguntur ; ut, *Natus ad gloriam.*

Verbalia in bilis accepta passive, & participialia in dus, dativo adjecto gaudent ; ut, *O mibi post nullos fuli memorande sodales ! Nulli pene trabilis astro Lucus erat.*

Accusativus.

Accusativus.

Magnitudinis mensura subicitur adjectivis in accusativo; ut, *Gnomen scipiem pedes longus, umbram non amplius quatuor pedes longam reddit.*

Interdum & in ablativo; ut, *Fons latius pedibus iribus, Alius triginta.*

Interdum etiam & genitivo: ut, *In morem horti areas, latas pedum denum, longas quinquagenerum facio.*

Ablativus.

Adiectiva, quæ ad copiam egestatēmue pertinent, interdum Ablativo, interdum & genitivo gaudent; ut, *Crura thymo plena. Quæ regio in terris nostri non plena laboris? Dives opum. Expers fraudis.*

Comparativa, cum exponuntur per quam, ablativum adsciscunt: ut, *Vilius argenium est auro, virtutibus aurum (id est) quam Augum, quam virtutes.*

Adiectiva regunt ablativum significantem causam: ut, *Pallidus ira. Incurvus senectute.*

Forma vel modus rei adjicitur nominibus in ablative: ut, *Facies miris modis pallida. Nomine Grammaticus, re barbarus. Sum tibi naturā parens, præceptor consilii.*

Dignus, indignus præditus, captus, contentus, extorris, auferendi casum adjectum volunt: ut, dignus es odio. Sorte tuā contentus abi.

Horum nonnulla genitivum interdum vendicanū: ut, *Militia est operis altera digna iui. Magnorum indignus avorum.*

Pronominis Constructio.

Mei, tui, sui, nostri, vestri genitivi primitiorum ponuntur cum passio significatur: ut, *languet desiderio tui. Parsque tui latitas corpore clausa meo. Imago nostri.*

Meus, tuus, suus, noster, vester; adjiciuntur cum actio vel possessio rei denotatur: ut, Faver desideris tuo. Imago nostra, id est, quam nos possidemus.

sui,

Sui & suis reciprocā ūnt ; hoc est , semper refle-
Quuntur ad id quod p̄t̄cessit in eādem oratione : ut ,
Petrus nimirū admirarū se . Parcū errorib⁹ suis.

Aut anexa per copulam : ut , *Magnopere Petrus*
rogat ; nō s̄o deferas.

Hæc demonstrativa , hic , ille , iste , sic distinguuntur
Hic , mibi proximum demonstrat ; Iste , cum qui apud
te est ; Ille , cum qui ab utroque remotus est , indicat.

Ille , tum usurpatur , eum ob etiūentiam rem quam-
placit demonstramus : ut , *Alexander ille magnus* : Iste ,
vero ponitur , quando cum contemptu rei aliquis men-
tionem facimus : ut , *Istum amulum* , quodd̄ poteris , ab
eo pelli.

Hic & ille , cum ad duo anteposita referuntur ; Hic , ad
posterior & proprius ; Ille , ad prius & remotius propriè
ac ubiq̄atissimē referri debet : ut , *Agricola contrarium est*
pastoris propositum : Ille , quād maxime subacto & puro
solio gaudet , Hic novali graminis & que : Ille fructum
è terra sperat , Hic è pecore . Est tamen ubi è diverso
pronomen Hic ad remotius suppositum referri invenias ,
& Ille ad proximius .

Verborum Constructio.

Nominations post Verbum.

Verba Substantiva , ut *Sum , forem , fio , exīs̄o* ; verba
vocandi passiva , nominor , appellor , dicer , vocor ,
nuncupor , & iis similia , ut *Sc̄ribor , salutor , badeor , ex-*
ifiſimor : item verba gestus , ut *Sedeo , dormio , cubo , in-*
cedo , curro , utrinque nominativum experunt ; ut , *D̄s-*
us est summum bonum . Perp̄fili vocantur nam.

Infinitum quoque utrinque eisdem casus haber , præ-
cipue cum verbis optandi , eiisque similia , accedunt : ut ,
Hypocrita cupit videri iustus . Hypocrita cupit se videri
justum . Nobis non licet esse tam disertis , vel disertas .
Expedit bonas esse vobis .

Quamvis in his postremis exemplis fabandiumque ac-
cusativi ante verba infinita ; *Noz esse disertes . Vos esse*
bonas .

Gentium post verba.

Verba aestimandi regunt genitivum qui pretium significat: ut, *Plurimi passim fit pecunia. Pudor parvus penditur.*

Aestimo, vel genitivum, vel ablativum adsciscit: ut, *Nou hujus te aestimo. Magno ubique virtus aestimanda est.*

Singularia sunt ista: *@E qui boni consulo. @E qui boni facio*, id est, *In bonam accipio partem.*

Verba accusandi, damnandi, monendi, absolvendi, & consimilia, genitivum postulant, qui crimen significat: ut, *Qui alterum incusat proibi, ipsum se inueni oportet. Etiam sceleris condemnat generum suum. Admoneto illum pristinæ fortuna. Furti absolvitus est.*

Venit hic genitivus aliquando in ablativum vel cum Präpositione, vel sine præpositione: ut, *Condemnabo eodem ego te criminis. Uxorem de pudicitia graviter accusavit.*

Uterque, nullus, alter, neuter, aliis, ambo, & superlativus gradus, non nisi in ablativo id genus verbis subduntur: ut, *Accusas furti, an stupri, an utroque? sive de utroque? Ambobus, vel de ambobus? Neutro, vel de neutro? De plurimis simul accusarē.*

Satago, misereor, miseresco, genitivum admittunt: ut, *Rerum suarum satagit. Miserere laborum. Et generis miseresce iūi.*

At *misereor* & *miseresco* rarius cum dativo leguntur: ut, *Huic misereor: miseresce malis.*

Reminiscor, obliviscor, recordor, memini, genitivum aut accusativum deliberaunt: ut, *Data fidei reminisciatur. Omnia, quæ curant, senes meminerunt. Memini de hac re, de armis, de te, id est, memoriem feci.*

Potior, aut genitivo, aut ablativo jungitur: ut, Romani signorum & armorum potiori sunt. Periuntur arena.

Dicitur post verbum.

Omnia verba acquisitive posita adsciscunt dativum ejus rei, cui aliquid quoconque modo acquiritur: ut, *Mibi illuc nec seritur, nec metitur. Nescio quis tenet ecclius mihi fascinas agnos.*

Huic regula appendem variis generis verba.

IN primis, verba significantia *commodum* aut *incommodum* regunt dativum: ut, Non poses mihi commoda-re, nec incommodare.

Ex his quædam efficiuntur etiam cum accusativo: ut, Si ea memorem, quæ ad ventris vistum conducunt, mora est. Naturæ ad eloquemiam plus conferat, an doctrina. Fessum quies plurimum juvat.

Verba *comparandi* regunt dativam: ut, Sic paro^s companione magna solebam.

Interdum additur accusativus cum præpositione, ad: ut, Si ad eum comparatur, nihil est.

Verba *dandi* & *reddendi* regunt dativum: ut, Fortuna multis nimium dedit, nulli sat. Ingratus est, qui gratiam bene merensi non reponit.

Hæc variam habent constructionem: Dono tibi hoc munus: Dono te hos munere. Huic rei aliquid temporis imperias. Plurimâ salute Parmenonem suum impetrat Gnašo. Aspergit mibi labem: aspergit me labe. Instravit equo penulam: instravit equum penula. Ut piges insi-do consuluisse viro^s id est, dedisse consilium. Rectoremq^z ratis de cunctis consulit astris, id est, petat consilium. Con-sule saluti tuæ, id est, prospice. Pessimè illuc in te atque in illum consulis: i. e. statuis. Metuo, timeo, formido tibi, vel de te, i. e. Sam sotientus pro te, Metuo, timeo, formido te, vel à te, scilicet nè mihi noceas.

Verba *promittendi* ac *solvendi* regunt dativum: ut, Hæc tibi promitto. Æs alienum mihi numeravis.

Verba *imperandi* & *nunciandi* dativum requirunt; ut, Imperas aut seruis collecta pecunia enique. Quid de quoque viro, & cui dicas, sape cavero. Dicimus, tem-pero, moderor, tibi, & te: Refero sibi, & ad te. Refero ad senatum, id est, propono; scribo, mitto, tibi, & ad te. Do tibi literas, ut ad aliquem feras: Do ad te literas, id est, Mitto ut legas.

Verba *fidendi* dativum regunt; ut, Vacuis commit-tere venis nil nisi lene decet. Mulieris nè credas, nè mor-tua quidem.

Verba obsequendi, & repugnandi dativum regunt; ut, *Semper obtemperat pius filius patri.* Ignavis precipibus fortuna repugnat.

At ex his quædam cum aliis casibus copulantur; ut, *Ad amorem nihil potuit accedere.* Hoc accessus meis malis. illud constat omnibus; seu inter omnes. Hæc fratri mecum non convenient. Sævis inter se convenient urbis. Ausculto tibi, id est, obedio. Ausculto te, i.e. audio. Adamas diffidet magneti, seu cum magnete. Certat cum illo, & græcanice illi. Noli pugnare duobus, id est, contra duos.

Verba minandi, & irascendi regunt dativum; ut, *Utrig; mortem minatus est.* Adolescenti nihil est quod succensatur. Sum cum compositis, præter possum, exigit dativum; ut, *Rex pius est reipublicæ ornamen.* Mibi nec obest, nec prodest. Multa potentiibus desunt multa.

Dativum postulant verba composita cum his præpositionibus præ, ad, con, sub, ante, post, ob, in, inter; ut, *Ego men majoribus virtute præluxi.* Suboleat jam uxori, quod ego machinor, &c. E: cum Adverbii *satis, bene,* male; ut, *benedixit nobis.*

Pauca ex his mutant dativum aliquoties in alium casum; ut, *Præstat iugenio altius alium.* Multos virorum anteit sapientia. In amore hæc insunt vitia. Interdico tibi aqua & igni.

Est pro habeo dativum exigit; ut, *Est mihi namque domus pater.*

Huic confine, est suppetit; ut, *Pauper enim non est cui rerum suppetit usus.*

Sum, cum multis aliis, geminum adsciscit dativum; ut, *Exitio est avidis mare nautis.* Speras tibi laudi fore, quod mihi viatio verius?

Est ubi hic dativus, tibi, aut fibi, aut etiam mibi nullam necessitatis, sed festivitatis potius causam additur; ut, *Sed fibi hunc jugulo gladio.*

67

Accusativus post Verbum.

Verba transitiva, sive Activa sive Deponentia, regunt Accusativum; ut, *Dedit mihi vestem. Ministrus est nobis mortem.*

Verba Neutra, & alioquin intransitiva, Accusativum admittunt Nominis, quod est cognarē significatio[n]is; ut, *Longam vitam vixit. Duram servit servitatem.*

Hunc accusativum mutant autores non raro in ablativum; ut, *Diu videar vitā vivere. Morte oblitus repensinā.*

Duo Accusativi.

Verba rogandi, docendi, vestiendi, dupl[icem] regunt accusativum; ut, *Posce Deum veniam. Dedocebo te istos mores.*

Rogandi verba interdum mutant alterum accusativum in ablativum; ut, *Veniam oremus ab ipso.*

Vestiendi verba interdum mutant alterum accusativum in ablativum, vel dativum; ut, *Indue te tunica, vel tibi tunicam.*

Ablativus post Verbum.

Quodvis verbum admittit ablativum significans instrumentum, aut causam, aut modum actionis; ut, *Dæmona non armis sed morte subegit Iesus. Veberenter irā excanduit. Mirā celeritate rem peregit.*

Ablativo causæ & modi actionis aliquando additur præpositio; ut, *Baccharis præ ebrietate. Summa cum humanitate traxit hominem.*

Quibuslibet verbis subjicitur nomen pretii in ablativo casu; ut, *Teruncio, seu vitiosā nuce non emerim. Mulio sanguine ac vulneribus ea victoria fletit.*

Excipluntur hi genitivi sine substantiis positi, Tanti, quanti, pluris, minoris, tantidem, quantivis, quamilibet, quanticunque; ut, *Tanti eris alii, quanti tibi fueris. Non vendo pluris, quam alii.*

Sin addantur substantiva, in ablativo efficiuntur; ut, *Tantā mercede docuit, quamā bacchanus nemo.*

Valéo etiam interdum cum accusativo junctum repetitur; ut, *Dénarii dicti, quod denos eis valebant; qui narii, quod quinos.*

Verba abundandi, implendi, onerandi, participandi, & his diversa, ablativo gaudent; ut, *Amore abundas Antipho. Sylla omnes suos divitias explevit. Ego hoc te fascinabam. Aliquem familiarem suo sermone parsici-pavit.*

Ex quibus quedam nonnunquam etiam in geniti-vum seruntur; ut, Quasi tu bujus indiges patris. Im-plantur veteris Bacchi pinguissque ferinae. Servum sui participavit consilii.

Fungor, fruor, utor, nitor, vescor, dignor, muto, vicitio, ablativo junguntur; ut, Optimum est alienā frui insaniam. In re mala animo si bono utare, juvat. Mutat quadrata rotundam. Vescor carnis. Haud tali me dignor honore.

Mereor cum Adverbis, bene, male, melius, peius, optimè, pessime, ablativum regit cum præpositione de; ut, De me nunquam bene meritus est.

Quædam accipiendi, distandi, & auferendi verba regunt ablativum cum præpositione, à, ab vel ex; ut, Accepi literas à patre. Istuc ex multis audiveram,

Quibuslibet verbis additur ablativus absolute sum-pus; ut Imperante Augusto natus est Christus: impe-rante Tiberio, crucifixus. Nil desperandum, Christu duce, & auspice Christo.

Eidem verbo diversi casus diversæ rationis apponi possunt; ut, Dedit mihi vestem pignori, te præfeme, propriâ manu.

Verba Passiva, & passivæ significantia regunt Abla-tivum Agentis cum præpositione à vel ab; ut, Lauda-tur ab his, culta'ur ab illis. Vapulabis à præceptore. Interdum dativum; ut, Honesti bonis viris, non occulsi petuntur.

Ceteri casus manent in passivis, qui fuerunt activo-rum; ut, Accusaris à me furti. Deduceberis à me istos mores. Privaberis magistratu.

Quibusdatum verbis, tum adjectivis, familiariter subjiciuntur

subjiciuntur verba infinita ; ut, *Dicere qua padiuit,
scribere jussit amor. Et eras tum dignus amari.*

De Gerundis.

Gerundia in *di* pendent à quibusdam tum substantiis, tum adjectivis; ut, *Et qua tanta fuit Romanum tibi causa videndi?* *Enreas celsa in puppi jam certus eundi.*

Poeticè infinitivus modus loco Gerundii paritur; ut, *Studium quibus arva sueri. Peritus medicari.*

Interdum non inveniuntur adiectivum Gerundii vocibus etiam genitivus pluralis; ut, *Cum illorum videndi gratia me in forum contulisset. Concessa est diripiendi potorum atque opsoniorum licentia.*

Gerundia in *do* pendent ab his præpositionibus, *A*, *ab*, *abs*, *de*, *è*, *ex*, *cum*, *in*, *pro*; ut, *Igneui à discendo citò deterrentur. Ex defendendo, quam ex accusando uberior gloria comparatur.*

Ponuntur & absque præpositione; ut, *Alium vitium, crescere tegendo. Scribendo disces scribere.*

Gerundia in *dum* pendunt ab his præpositionibus, *Inter*, *ante*, *ad*, *ob*, *propter*; ut, *Inter canendum hilariter esse. Ante demandum Ingenses tollens animus.*

Cum significatur necessitas, ponuntur circa præpositionem, addito verbo *Est*; ut, *Orandum est, ut sit mens sana in corpore sano. Vigilandum est si qui cupit vincere.*

Vertuntur gerundii voces in nomina adjectiva; ut, *Generandi gloria mellis. Ad accusandos homines duxi premio, proximum latrociniu est. Delectaris criminibus inferendis!*

De Supinis.

Prius supinum pro Infinitivo Activo vocis ponitur post verbum aut participlum, significans motum ad locum; ut, *Spectatum veniunt. Milites sunt missi speculatum arcem.*

Illa verò, *Do* *venum*, *do* *filiam nupium*, latentem habent motum.

Posteriorius supinum pro Infinitivo passivæ vocis ponit potest post quædam Adjectiva; ut, *Quod factu fadum est, idem est & dictu turpe.*

De Tempore & Loco.

T E M P U S.

Quæ significant partem temporis, in ablativo frequentius usurpantur, in accusativo raro: ut, *Nemo mortalium omnibus horis sapit. Nocte latens menda. Id tempus creatus est Consul.*

Quanquam hic eclipsi videretur esse præpositionis per vel sub.

Quæ autem durationem temporis & continuacionem denotant, in accusativo, interdum & in ablativo efferuntur: ut, *Hic jam ter centum iacto regnabitur annos. Noctes atque dies patet atrij nua Ditis. Imperavit triennio, & decem mensibus.*

Dicimus etiam, *In paucis diebus. De die. De nocte. Promitto i diem. Commodo in mensim. Annos ad quinquaginta natus. Per tres annos studui. Puer id aetatu. Non plus triduum, aut triduo. Tertio, vel ad tertium calendarum.*

Spatium Loci.

Spatium loci in accusativo effertur, interdum & in ablativo: ut,

Dic quibus in terris (& eris mibi magnus Apollo) Tres pasear cœli spatium non amplius ulnas. Jam mille passus processeram. Abest bidui; subintelligitur spatium vel spacio, itinere vel iter. Abest ab urbe quingentis millibus passuum.

Appellativa Locorum, &c.

Nomina appellativa & nomina majorum locorum adduntur ferè cum Præpositione verbis significantibus motum aut actionem *in loco, ad locum, à loco, aut per locum:* ut, *In foro versatur. Meruit sub rege in Gallia. Per mare ibis ad Indos.*

Omne

Omne verbum admittit genitivum proprii nominis
loci in quo sit actio; modo primæ vel secundæ decli-
nationis, & singularis numeri sit; ut,

Quid Roma faciam? mensiri nescio Habitabat Rhodi.

Hi genitivi, Humi, domi, militiæ, belli, proprietum
sequuntur formam; ut, *Domi bellique simul viximus.*
Parvi sunt foris arma, nisi est consilium domi.

Verum si proprium loci nomen pluralis duxerat
numeri, aut tertia declinationis fuerit; in dativo, aut
ablativo ponitur; ut, *Thebis nutritus, an Argis?* *Cum*
una sola legione fuit Carthagini. Roma Tybur amo ven-
tosus, Tybure Romanum.

Sic utimur Ruri vel Rure, in ablativo; ut, *Ruri serè*
se continet. Rure paterno Est tibi far modicum.

Ad locum.

Verbis significantibus motum ad locum apponitur
proprium loci in accusativo; ut, *Concessi Cantabrigianus*
ad capiendum ingenii cultum. Eo Londinum ad merces
amendas.

Ad hunc modum utimur Rus & Domus; ut, *Ego*
rus ibo. Ite domum.

A Loco, Per Locum.

Verbis significantibus motum à loco, aut per locum,
adjicitur proprium loci in ablativo; ut, *Nisi ante Ro-*
mâ profectus essem, nunc eam relinqueres. Eboraco (sive
per Eboracum) sum profecturus iter.

Ad eundem modum usurpantur Domus & Rus; ut,
Nuper exiit domo. Timco nè pater rure redierit.

Impersonalium Conformatio.

Genitivus.

HÆc tria impersonalia, Interest, refert, & est, qui-
buslibet genitivis annexuntur, præter hos ablati-
vos sc̄emininos, Mē tuā, suā, nostrā, vestrā, & cujā; ut,
Interest magistratus iuéri bonos. Refert multis Re-
publicae

publica. Prudentis est multa dissimilare. Tu refer,
scipsum nosse.

Adjiciuntur & illi genitivi, Tanti, quanti, magni,
parvi, quanticunque, tantidem; ut, *Vestrum parvi inter-est. Et, Interest ad laudem meam.*

Datius.

In dativum feruntur hæc impersonalia, Accidit, cer-
tum est, contingit, constat, confert, competit, condu-
cit, convenit, placet, displicer, dolet, expedit, evenit,
liquet, liber, licet, nocet, obest, prodest, præstat, patet,
stat, restat, benefit, malefit, satisfit, superest, sufficit,
vacat pro otium est; ut, *Convenit mihi secum. Emori
per virtutem mihi præstat, quām per dedecus vivere.
Non vacat exiguis rebus adesse fovi.*

Accusativus.

Hæc impersonalia accusandi casum exigunt, Juvat,
debet, cum compositis, delestat, oportet; ut, *Me juva-
re per alium. Uxorem ades curare deces. Dedece vī-
ros multebriser rixari.*

His verò, Attinet, pertinet, spectat, propriè additur
præpositio Ad; ut, *Mēne vis dicere quod ad te attinet.
Spectat ad omnes bene vivere. Pertinet in utramque
partem.*

His impersonalibus subjicitur accusativus cum geni-
tivo, Pénitent, tñder, miseret, miserescit, pudet, piget;
ut, *Si ad cœlestium utriusque annum, senectus cum sua
non péniteret. Tñder animam meam vita mea.*

Nonnulla impersonalia remigant aliquando in per-
sonalia; ut, *Non omnes arbusta juvans. Namque de-
cent animos mollia regna tuos.*

Cœpit, incipit, definit, debet, solet, & potest, im-
personalibus juncta, impersonalium formam induunt; ut,
*Ubi primū cœperat nou convenire, quaestio oriebatur.
Tñdere solet avaros impendii. Perveniri ad summum,
nisi ex principiis non potest.*

Verbum impersonale passivæ vocis, significat cum
personalibus passivis casum obtinet; ut, *Ab hostibus
constat per naturam.*

Qui

Qui quidem casus interdum non exprimitur; ut,
strato discubuit ostro.

Verbum impersonale passivæ vocis, pro singulis personis utriusque numeri indifferenter accipi potest; ut,
Satur: id est, sto, stas, stat, stamus, statis, stant: videlicet
 ex vi adjuncti obliqui; ut, *Satur à me, id est, sto. Satur ab illis, id est, stant.*

Participii Constrūctio.

Participia regunt casus verborum à quibus derivantur; ut, *Duplices tendens ad fidera palmas, Tatis voce refert. Ubera latte domum referens dilecta capella. Diligendus ab omnibus.*

Participia Passivæ significantia frequentius dativum regunt; ut, *Restat Chremes, qui mihi exorandus est.*

Genitivus.

Participiorum voces, cùm sunt nomina, genitivum postulant; ut, *Alieni appetens, sui profusus. Inexpensus belli. Inductus pila.*

Accusativus.

Exosus, perosus, pertusus, activè significantia Actus accusativum regunt; ut, Immundam segnitiem perosae. Peritasus ignoriam suam.

Exosus & perosus etiam cum dandi caso leguntur, videlicet passivæ significatio; ut, Germani Romanis perosi sunt. Exsus Deus & sanctis.

Ablativus.

Natus, prognatus, satus, cretus, creatus, ortus, editus, in ablativum feruntur; ut, Bona bonis prognata parentibus. -- Quo sanguine cretus? Venit ora mari.

Adverbii Constrūctio.

Nominatus.

EN & ecce, demonstrandi adverbia, nominativo frequentius junguntur, accusativo ratiùs; ut, *En Primus. Ecce tibi status noster. En quatuor aras.*

En

En & ecce exprobrantis , soli accusativo neftuntur;
ut , En animum & mentem . Ecce autem alterum.

Genitivus.

*Quædam adverbia loci , temporis , & quantitatis ,
genitivum post se recipiunt.*

*Loci ; ut , Ubi , ubinam , nusquam , eò longè , quò ubi-
vis , huccinè ; ut , Ubi gentium ? Quò terrarum abiit ?
Nusquam loci invenitur . Ed impudentiae ventum est.*

*Temporis ; ut , Nunc , tunc , tum , interea , pridie , po-
stridie ; ut , Nihil tunc temporis amplius quam scire
poseram . Pridie ejus diei pugnam inierunt . Pridie ca-
lendarum , seu calendas .*

*Quantitatis ; ut , Parùm , satis , abundè , &c. ut , Satis
eloquentiae , sapientiae parùm . Abundè fabularum au-
divimus .*

*Cedò , flagitantiis exhiberi , accusativum regit ; ut ,
Cedò quemvis arbitrum .*

Ablativus.

*Adverbia diversitatis , Aliter , Tucus ; illa duo , Ante ,
pòst , cum ablativo non rato inveniuntur ; ut , Multò
aliter . Paulò secus . Multò ante . Longe secus Virg . -- lon-
go pòst tempore venit . Paulò pòst . Nisi & ipsa Adver-
bia potius censenda sunt .*

*Plus nominativo , genitivo , accusativo , & ablativo
junctum reperitur ; ut , Paulò plus trecentia vehicula sunt
amissa . Plus quam quinquaginta hominum ceciderunt .
Abierat acies paulò plus quingentos passus .*

*Adverbia ab aliis vocibus deducta , eorum casum re-
gunt ; ut , Canit similiter huic . Castra propius urbem
moventur . Optimè omnium dixit .*

*Quibus verborum modis quæ congruant
Adverbia.*

*Ubi , postquam , & cum , temporis adverbia , interdum
indicativis , interdum vero subjunctivis , verbis appo-
nuntur ; ut , Hæc ubi dicta dedit . Ubi nos lavemus , si
voles , lavabo . Cum faciam vitulâ pro frugibus . Cum ca-
nerem reges .*

Donee

Donec pro Quandiu, indicativo gaudet; ut, *Donec eris felix, multos numerabis amicos.*

Pro Quousque, nanc indicativum, nunc subjunctivum exigit; ut, *Cogere donec euos stabulis numerumque referre fuisse.* Donec ea aqua quam adficeris decotias sis.

Dum de se praesenti non perfecta, aut pro Quandiu, fatendi modum poscit; ut, *Dum apparatur virgo in conclavi.* Ego te meum dici tantisper volo, dum quod te dignum est facis.

Dum pro dummodo, subjunctivo nequitur; ut, *Dum presim tibi.*

Dum pro donec, subjunctivo tantum; ut, *Tertia dum Latio regnante viderit astas.*

Quoad pro quandiu, vel indicativis, vel subjunctivis; pro donec, subjunctivis solis adhibetur; ut, *Quoad expectes contubernalem?* Quoad possem, ab ejus latere, nunquam discederem. Omnia integra servabo quoad exercitus hic mittatur.

Quasi, ceu, tanquam, perinde, achi, haud-secus-achi subjunctivo apponuntur; ut, *Tanquam saceris ipse aliquid.* Quasi non nōrimus nos inter nos.

Nē prohibendi, vel imperativis, vel subjunctivis præponitur: ut, *Nē savi magna sacerdos.* Hic nebula magnus est, nē metuas.

Nē pro non, cæteris modis inservit.

Adverbia, accidente casu, transeunt in præpositiones; ut, *Cantabit vacuus coram latrone viator.*

De Conjunctionum Constructione.

COnjunctiones copulativæ & disjunctivæ, cum his quatuor, quām, nisi, præterquam, an, similes omnino casus ne sunt; ut, *Socrates docuit Xenophonem & Platonem.* *Eī minor natu quām tu.* Nemini places nisi (vel præterquam) sibi.

Excepto, si casuialis dictionis ratio aliqua privata repugnet vel aliud poscat; ut, *Emi librum centuſi & pluris. Vixi Roma & Venetiis.*

Conjunctiones copulativæ & disjunctivæ aliquoties

quodam similes modos & tempora conglutinant; ut,
Recto stat corpore, despiciisque terras.

Aliorū autem huiusmodis sed diversa temporā;
ut, Nisi me latet aspergunt & vera spe produceres.
Tibi gratias egit, & se aliquando collaudare possum.

Etsi, tamē si, etiam si, quanquam, quamvis & licet
frequentius subjunctivum postulant; ut, Quamvis E-
lytos mōrētur Graecis campis. Ipse licet ventus.

Ni, nisi, si, siquidem, quod, quia, quam, postquam,
posteaquam ubi pro postquam, nunquam, priusquam,
& indicativis & subjunctivis adhærent; ut, Castigore,
non quod odio habeam, sed quod amem. Aliud honestum
judicas, quam Philosophi statuunt.

Si, utriusque modo jungitur; at Si pro Quamvis sub-
junctivo tantum; ut, Redeam & non si me obsecras.

Siquis tamen in indicativo; ut, Siquis adevit.

Quippe, cum proprium habet verbum, gaudet indi-
cative; ut, Danda est huic venia, quippe agrosat. Si
addideris. Qui, uitunque admittit modum; ut, Non est
huic danda venia, quippe qui jam bis pejeravit, sive pe-
jeraverit.

Qui, cùm habet vim causalem, subjunctivum postular,
ut, Etulim es, qui huic eredes.

Cum pro quamvis, pro quandoquidem, vel quoni-
am, subjunctivis semper adhæret; ut, Nos cùm princi-
pib[us] posse dicamus, tamen aliis de rebus differere sole-
mus. Cùm s[ic] officiu[m] Gradue virilibus ap[er]tus.

Nè, an, num, interrogandi particulae indicativum
amant; ut, Superdene & veselitur aurā & therē?

At cùm accipiuntur dubitatively aut indefinite, sub-
junctivum postulant; ut, Viso num redieris. Nihil bre-
fers, facer hinc, an persuasoris.

Ut conjunctio causalitatis, & possum pro nō non, pro
quamquam, & pro ut pote, subjunctivo servit; ut, Filium
illuc perduxere, ut una esset meum. Metuo ut subflet, i.e.
ne non subfles. Ut omnia contingant, qua volo. Non est
tibi fidendum, ut quis coties fefelleris.

Ut Adverbium pro Postquam, pro Quamadmodum,
vel sicut, & interrogativum, indicativis nequitur; ut, Ut
ab

ab urbe discessit, nullum intermisit diem, quin scriberem.
Tu tamen has magistras perge facere, ut facias. Credo ut est
dementia. Ut vales? Ut meministi nostri?

Præpositionum Conſtructio.

Præpositio subaudita, interdum facit, ut addatur ablativus; ut, *Habeo te loco Parentis*, id est, in loco Apparuit illi humana specie, i. sub humana specie. Discessit magistratu, id est, à magistratu.

Præpositio in compositione eundem nonnunquam casum regit quem & extra compositionem regebat; ut, *Pratereo te insalutatum. Deridunt naves scapho.*

Verba composita cum A, ab, ad, con, de, ē, ex, in, nonnunquam repetunt eisdem præpositiones cum suo casu extra compositionem, idque eleganter; ut, *Abstinerunt à virtute. Amicos advocabo ad hanc rem.*

In, pro Erga, contra, &c ad, accusativum habet; ut, *Accipit in Tenuros animum mecumque benignam. In te committere tantum. Quid Troyae potueris? Via ducit in urbem.*

Idem cum accusativo jungitur, quoties divisio, mutatio, aut incrementum rei cum tempore significatur; ut, *Estque locus partek ubi se via findit in ambas. Versa est in cineres sospite Troja viro. — amor mibi crescit in horas.*

In, cum significatur actus in loco, ablativum postulat; ut, *Spectatur in ignibus aurum.*

Sub pro Ad, per, & ante, accusativo innititur; ut, *Sub umbram properemus. Legati ferè sub id tempus missi*; id est, per id tempus. --- *Sub noctem cura recurrerat*; id est, Paulò ante noctem, vel instantie nocte. Aliás ablativum admittit; ut, *Quicquid sub terra est. — Sub nocte silenti*; id est, in nocte silenti.

Super pro Ultra, accusativo jungitur; ut, *Super Garamantas & Indos.*

Super pro de, &c in ablativo; ut, *Multus super ea re, variusque rumor. Fronde super viridi.*

Subter, uno significatu utrique casui apud autores jungitur:

jungitur ; ut, *Pugnatum est super subterque terras.*
--- *Omnis ferre liber subter densa testudine casus.*

Tenus gaudet ablativo & singulari & plurali ; ut,
Pube tenus. Pectoribus tenus. At genitivo tantum
plurali ; ut, Crurum tenus.

Præpositiones, cum casum amittunt, migrant in ad-
verbia ; ut, *Longo post tempore venit. Pone subit con-*
jux. Coram quem quaritis adsum.

Interjectionum Construc̄tio.

O Exclamantis, nominativo, accusativo, & vocati-
vo jungitur ; ut, *O festus dies hominis ! O fortu-*
natos nimium bona si sua nōrint, Agricolas ! O formose
puer, nimium nē crede colorē.

Heu & prō, nunc nominativo, nunc accusativo ad-
hærent ; ut, *Heu pietas ! Heu stirpem invisam ! Pro*
Deūm atque hominum fidem ! Pro sancte Jupiter !

Hei & vñ, dativo apponuntur ; ut, *Hei mihi quād*
nullis amor est medicabilis herbis ! Vñ misero mihi,
quanta de spe decidi !

De

De Carminum Ratione.

Tempus est syllabæ pronuntiandæ mensura. Syllaba brevis unius est temporis; longa vero duorum.

Tempus breve sic notatur [v]

Longum autem sic [-] ut, Tēriā.

Ex syllabis justo ordine dispositis fiunt pedes.

Est autem Pes duarum syllabarum pluriūque consti tūtio, ex certa temporum observatione.

Pedum alii dissyllabi, alii trissyllabi.

Dissyllabi sunt,	Spondeus,	ut,	-- <i>Virtus.</i>
	Pyrrhichius,		v <u>u</u> <i>Deus.</i>
	Trochæus,		- <u>v</u> <i>Pank.</i>
Trissylla- bi octo.	Jambus.		<u>v</u> - <u>v</u> <i>Amans.</i>
	Molofius,	ut,	-- <i>Magnates.</i>
	Tribrachus,		v <u>u</u> <i>Dominus</i>
	Dactylus.		- <u>v</u> <i>Scribere.</i>
	Anapæstus,		v <u>u</u> <i>Pietas.</i>
	Bacchius,		<u>v</u> - <u>v</u> <i>Honestas,</i>
	Antibacchius,		- <u>v</u> <i>Audire.</i>
	Amphimacer,		<u>v</u> - <u>v</u> <i>Charitas.</i>
	Amphibrachus,		<u>v</u> - <u>v</u> <i>Venire.</i>

Porrò, pedes justo numero atque ordine concinnati, carmen constituent.

Est enim Carmen, oratio justo atque legitimo pedum numero constricta.

Carmen composituro in primis discendum est, pedibus ipsum ritè metiri, quam Scanctionem vocant.

Est autem Scanctio, legitima carminis in singulos pedes commensuratio.

De Generibus Carminum.

Carminum genera usitatoria, de quibus nos hoc loco potissimum tractare decrevimus, sunt Heroicum, Elegiacum, Asclepiadzum, Sapphicum, Phaleucium Jambicum.

Carmen Heroicum.

Carmen Heroicum, quod idem Hexametrum dicitur, constat pedibus numero quidem sex, genere vero duobus, dactylo & spondæo. Quintus locus dactylum, sextus spondæum peculiariter sibi vendicat: Reliqui hunc vel illum, pro ut volumus: ut,

- u u - u u - u u - - - u u - -

Tytiretu patula recubans sub regmine fagi.

Reperitur aliquando spondæus etiam in quinto loco: ut, *Chara Deum siboles, magnum Jovis incrementum.*

Ultima cujusque versus syllaba habetur communis.

Carmen Elegiacum.

Carmen Elegiacum, quod & Pentametri nomen habet, è duplice equitate Penthemimeti, quarum prior duos pedes dactylicos, spondaicos, vel alterutros comprehendit, cum syllaba longa; altera etiam duos pedes, sed omnino dactylicos, cum syllaba item longa: ut,

- - - u u - - u v - v u u -

Res est solliciti plena timoris amor.

Carmen Asclepiadæum.

Carmen Asclepiadæum, constat ex spondæo & dactylo, & syllaba longa, & duobus deinde dactylis: ut,

- - - u u - - u v - v u -

Mecænas atavis edite regibus.

Sapphicum.

Carmen Sapphicum constat ex trochæo, spondæo, dactylo, & duobus demum trochæis: ut,

- u - - - u u - u -

Jam fatis terris nivis atque diræ.

In hoc tamen carminis genere, post tres versus additur Adonicum, quod constat ex dactylo & spondæo: ut

- u -

- u - - - u u - u -
Intege^r vita, scelerisque parus,
- u - - - u u - u -
Non eget Mauri jaculis nec arcu,
- u - - - u u - u -
Nec venenatis grava^da sagittis,
Fusce pharetra. - u u -

Phalecium , five Hendecasyllabum.

Carmen Phalecium, five Hendecasyllabum, constat
ex spondæo, dactylo, & tribus tandem trochæzis ; ut,

- - - u u - u - - u -
Quoquod diffugias pavens Mabili,
Nostrum non poteris latere na^sum.

Jambicum Archilochium.

Legitimus versus Jambicus è solis constat Jambis: ut,
u - u - u - u - u -
Suis & ipse Roma viribus ruis.

Recipit tamen interdum in locis imparibus, pro Jambo, tribrachum, spondæum, dactylum, anapæstum, atque in paribus tribrachum, spondæum rariū.

Hoc carmen in duo genera deducitur, Dimetrum, & Trimetrum, five Senarium.

Dimetrum constat ex quatuor pedibus : ut,
O Carminum dulces note -- u - - u -
Quas ore pulchra melleo -- u - u - u -
Fundik, lyr æque succinik . - u - u - u -

Trimetrum, five Senarium.

Trimetrum, senis constat pedibus : ut,
- u - - - u - u - u -
Cura leves loquuntur, ingentes flupent;

DE QUANTITATE primarum syllabarum.

Primarum syllabarum quantitas octo modis cognoscitur:

Positione, vocali ante vocalem, diphthongo, derivatione, compositione, præpositione, regula, exemplo seu authoritate.

Positio. Regula I.

Vocalis ante duas consonantes, aut duplicem in eadem dictione, ubique positura longa est: ut,

Venit, axis, patrō.

Quod si consonans priorem dictiōnē claudat, sequente item à consonante inchoante, vocalis præcedens etiam positione longa erit: ut,

Major sum, quād cū possit fortuna nocere.

Syllabæ *jor, sum, quād & sit*, positione longæ sunt.

At si prior dictio in vocalēm brevem exeat, sequente à duabus consonantibus incipiente, interdum, sed ratus producitur: ut,

--- *uu* --- - *u* --

Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Vocalis brevis ante mutam, sequente liquida, communis redditur: ut, *Patris, volucris.* Longa vtrō non mutatur: ut, *Arastrum, simulacrum.*

Vocalis ante alteram. Regula II.

Vocalis ante alteram in eadem dictione ubique brevis est: ut, *D̄eus, m̄eas, ūus, p̄ius.*

Expias genitivos in *jus*, ut *Unius, illius, &c.* Ubi & communis reperitur, licet in alterius semper sit brevis, in aliis semper longa.

Excipiendi sunt etiam genitivi & dativi quintæ declinationis, ubi *e*, inter geminum *i*, longa fit: ut, *Fidei*; alioqui non: *ut, R̄ei, sp̄ei, fid̄ei.*

83

Si etiam in sio longa est, nisi sequatur e & r simul: ut
Fierem, Fieri.

Sic sunt octo mariti, - - - - v u - -

Quod fieri non posse putas. - u v - - v u -

Obe Interjectio, priorem syllabam antepitem haber.

Vocalis ante alteram in Græcis dictionibus subinde
longa sit: ut, Dicte Pierides. Respice Læerten. Et
in possessivis: ut Aeneia nutrix. Rhodopeius Or-
pheus.

Diphthongus. Regula III.

Omnis diphthongus apud Latinos longa est, ut Atti-
rum, neuter, musæ: nisi sequente vocale: ut, Praeire,
præstus, præamplus.

Derivatio. Regula IV.

Derivativa eandem cum primitivis quantitatem for-
tiuntur: ut, amator, amicus, amabilis, prima brevi ab
amo. Exciuntur tamen pauca, quæ à brevibus deduc-
ta primam producunt.

Cujus generis sunt,

Vox vōcis, à vōco.

Lex lēgis, à lēgo.

Rex rēgis, à rēgo.

Sēdes & sēdile, à sēdeo.

Jūmentum, à jūvo,

Fōnes & fōmentū, à fōveo.

Sunt & contrà, quæ à longis deducta, corripiuntur,
qualia sunt,

Dux dūcis, à dūco.

Dīcax, maledīcus & id

genus multa, à dico.

Fides, à fīo.

Ārena, { ab āreo.

Pōsni, à pōno.

Jūcundus, à jūvo.

Jūnior, à jūvenis.

Mōbilis, à mōveo.

Hūmanus, ab hōmo.

Vōmer, à vōmo.

Pēdor, à pēde.

Gēnui, à gīgno.

Frāgor, { à frāngo.

Frāgilis, { à frāndo.

Nōto, as, à nōtu.

Nātō, as, à nātu.

Dīsertus, à differo.

Sōpor, à Sōpie.

Et alia nonnulla ex utroque genere, quæ relinquentur studiosis inter legendum observanda.

Compositio. Regula V.

Composita simplicium quantitatem sequuntur; ut, Pötens, impötens. Sôlor, Consôlor. Lěgo, is, Perlęgo. Lěgo, as, Allěgo.

Excipiuntur tamen hæc brevia à longis enata; ut, Innúba, à nûbo. Dejěro, à júro. Pronúba, à nûbo. Pejěro, à júro.

Præpositio. Regula VI.

Ex præpositionibus hæc ubique producuntur: A, de, præ, se, e, nisi vocali sequente; ut Unda debiscit, -- Sudibús ve graustis.

Pro quoque longa est, præterquam in istis. Pröcella, pröfugus, prötervus, prönepos, prö pago pro stirpe, pröfanus, pröfiteor, pröfundus, pröfiscior, pröfari, pröpero, pröfugio, pröfecto.

Procurro, profundo, propello, propulso, propago, primam syllabam habent ancipitem.

Pröpheta & pröpino, Græca sunt per o parvum, & proinde primam brevem habent.

Di, etiam producitur, nisi in Dírimo, & Diſerim. Reliquæ præpositiones, si positio finat, corripiuntur. Cujusmodi sunt, Ad, ob, ab, sub, re, in, &c.

Regula VII. Canon I.

Omne præteritum dissyllabum, priorem habet longam; ut, Légi, émi, Excipias tamen Fidi à fide dědi, scidi, stěti, tuli.

Canon II.

Primam præteriti geminantia, primam itidem brevem habent; ut,

Pépen

Tētendi, Tūtudi, Dīdici,
Tōtondi, Fēfelli, Cēcidi, à cado.
Mōmordi, Tētigi, Cēcīdi, à cedo.

Quin & supinum dissyllabum priorem quāque producit; ut, Mōtum, Lātum, Lōtum Crētum. Excepte Quicūm, Sítum, Litum, itum, Rūtum, Rātum, Dātum, Sātum.

Et cītum. à cīo, es: nam scītum à scio, scis quartæ priorem habet longam.

Exemplum seu Authoritas. *Regula VIII.*

Quarum verò syllabarum quantitas, sub prædictas rationes non cadit à poetarum usu, exemplo atque auctoritate petenda est certissima omnium regula. Discant ergò pueri observare ex poetis communes primarum syllabarum quantitates: cuius sortis sunt.

Britannus, Bithynus, Cacus, Cosyra, Crathys, Pachinus, Palatium, Pelion, Creticus, Curetes, Diana, Fidene, Gradius, binulus, Pyrene, Rubigo, Rutilius, Hymen, Italus, liquor, liquidus, Lycas, Orion, rudo, Sychæus, Sycanius, & similia.

De Mediis Syllabis.

Mediæ syllabæ partim eadem ratione qua primæ, partim etiam ex incrementis genitivi, atque conjugationis analogiâ cognosci possunt.

De incrementis genitivi nominum polysyllaborum, suprà in generibus nominū abundè dictum arbitramur, unde pētere licebit, si quid de hac re hæsitaveris. Cetera frequens lectio, & optimorum Poetarum observatio, facilè suppeditabunt.

Conjugationis analogiam ex imbibitis rudimentis pueri didicerunt, nempe A, indicem primæ conjugationis, longam esse naturam, præterquam in do, & ejus compositis, quando hujus sunt conjugationis: ut, Dā-

mus, circumdatus, datus, circumdatus, cundare.

Præterea syllabas rimus & ritis, in præterito perfetto modi subjunctivi, ubique pro brevibus habenda animadvertant, in futuro autem in oratione prosa longas esse debere; in carmine vero indifferentes reperiri, quemadmodum contendit Aldus: ut, Præterito Amavimus, amaveritis: Futuro, Amaverimus, amaveritis.

Est & ubi mediæ syllabæ variant apud Poetas, ut in his quæ subjunxiimus: Connubium, Ficedula, Malea, Pharsalia, Batavus, Sidonius, & in similibus.

Adjectiva in *inus* latina, penultimam producunt: ut, Clandestinus, mediastinus, parietinus, matutinus, vesperinus, repentinus.

Præter hæc sequentia,	Diutinus,	Serotinus,
	Craftinus.	Oleaginus,
	Prestinus,	Faginus,
	Perendinus,	Cedrinus,
	Hornotinus,	Carbasinus.

Et reliqua materialia, sive à metallorum nominibus formata in *inus*, qualia sunt permulta à Græcis vocibus deductæ in *in*: ut, Chrystallinus, myrrinus, hyacinthinus, adamantinus, &c.

Cætera scelicius docebit usus, & Poetatum observatio, quam ullæ Grammaticorum regulæ, quas sine ullo aut modo aut fine de mediarum syllabarum quantitate tradere solent.

Quare illis prætermisssis, ad ultimarum syllabarum quantitates aperiendas jam accingamur.

De Ultimis Syllabis.

Quanquam ultimæ syllabæ ipsum literarum numerum aut æquant, aut etiam superant, non tamen pigebit illas etiam ordine percurrere.

Primum a finita, producuntur; ut *Amā*, contrā, ergā. Excipias *Putā*, itā, quia.

Item,

nam, nominativos, & omnes casus in s, cuiuscumque fuerint generis, numeri, aut declinationis, præter vocativos in s, à Græcis in as: ut ò Æneā, ò Thomā, & ablativum primæ declinationis: ut ab hac Musā. Numeralia in ginta, & finalem habent communem, sed frequentius longam: ut tricentā, quadragintā.

In *b*, *d*, *t*, desinencia, brevia sunt 3 ut ab, ad, capit.

In c̄ definitia, producuntur, ut *āc*, *sīc*, & *hic* adverbium. Sed tria in c̄ semper contrahuntur; ut *Lāc*, *nēc*, *donēc*. Duo sunt communia; *Fac*, & *pronomen Hic*: & neutrum *Hoc*, modū non sit ablativi casus.

Efinita, brevia sunt; ut marē, penē, legē, scribē.

Exciendæ sunt omnes voces quinque inflexionis in e; ut Diē, fidē, unā cum adverbiiis inde enatis; ut Hodiē, quotidie, pridiē, postridiē, qua-rē, qua-de-rē, ea-rē: & siqua sunt similia. Et secundæ item personæ singulares imperativorum activorum secundæ conjugationis; ut Docē, movē, manē, cavē.

Producuntur etiam monosyllaba in e ; ut Mē, tē, ſē;
præter Quē, nē, vē, conjunctiones encliticæ.

Quin & adverbia quoque in eis ab adjectivis deductā, elongum habent; ut *Pulchritudo*, *doctē*, *valdē* pro *valide*. Quibus accedunt *Fermē*, *serē*. *Bene* tamen & *male* corripiuntur omnino.

Postremò , quæ à Græcis per scribuntur , natura producuntur , cuiuscunque fuerint casus , generis , aut numeri ; ut Lethē , Anchisē , Cetē , Tempē .

I finita, longa sunt; ut Dominī, magistrī, amarī, docerī. Præter mīhi, tibi, sibi, ubi, ibi, quæ sunt communia.

Nisi verò & quasi corripiuntur : Cujus etiam sortis sunt dativi & vocativi Græcorum , quorum genitivus singularis in os breve exit ; ut,

Huic { Palladii,
Phillidi, Minoidi, } Vocat. & { Amarylli,
Alexi, Daphni.

L finitā corripiuntur s ut , Anniāl , Annibāl , mēl .
pugil , Sāl , consūl . Præter nīl contrāctum à nibil , &
ſol ,

Tōl. Et Hebrāa quādāmī , ut, Raphaēl, Daniēl.

N finita producuntur ; ut, Pæān , Hymēn , quin , Xenophōn , nōn , dæmōn .

Excipe forsān , forsitan , ān , tamēn , attamēn , ve- runtamēn .

Corripitur & In , cum compositis : ut, Exīn , subīn , deīn , proīn .

Accedunt his & voces illæ , quæ per apocopen ca- strantur : ut, Mēn ? Vidēn ? Audēn ? Nemōn ?

Nomina item in en , quorum genitivus inis corre- ptum habet ; ut, Carmēn , crimēn , pectēn , tibicēn , inis .

Græca etiam in on , per o parvum cujusque fuerint ca- sus : ut, Nom. Iliōn , peliōn . Accus. Caucaso n , pylōn .

Quædam etiam in in per i , ut Alexīn . In yn pery , ut , It n .

In an quoque à Nominativis in A : ut , Nominat. Iphigenia , Ægina . Accusat. Iphigeniān , Æginān .

Nam in an , à nominativis in as , producuntur : ut , Nominat. Æneas , Marsyas , Accusat. Æneān , Marsyān .

O finita communia sunt : ut, Amo , virgo , porro , do- cendo , legendo , eundo , & aliæ gerundii voces in do .

Præter obliquos in o , qui semper producuntur : ut , huic Dominō , servō . Abl. hoc templō , damnō .

• Et adverbia ab adjectivis derivata ; ut, Tantō , quan- tō , liquidō , falsō , primō , manifestō , &c .

Præter sedulō , mutuō , crebrō , serō , quæ sunt com- munia .

Cæterū modō & quomodō , semper corripiuntur .

Citō quoque , ut & ambo , dūo , ego , atque homo , vix leguntur producta .

Monosyllaba tamen in o producuntur ; ut Dō , stō , ut & ergō , pro causa .

Item Græca per o cujuscunq[ue] fuerint casus : ut hæc Sapphō , Didō . Hujus Androgeō , Apollō . Hunc Athō , Apollō .

R finita corripiuntur ; ut, Cæsār , torculār , pēr , vīr , uxōr , turtūr .

Cor , semel apud Ovidium productum legitur ; ut ,

• uu - uu - = u u - u u - =.

Molle meum levibus cor est violabile telic.

Producuntur quam Far, lār, nār, vēr, fūr, cūr: Pār
quoque curā compositis; ut, Compār, impār, dispār.

Græca quædam in er, quæ illis in pp definunt s m,
Act, crater, character, aethor, solet.

Præter patēr & matēr, quæ apud Latinos ultimam
brevem habent.

S finita, pares cum numero vocalium habent termina-
tiones, nempe, As, es, is, os, us.

Primo, as finita producuntur; ut, Amās, musās,
majestās, bonitās.

Præter Græca quorum genitivus singularis in as
exit; ut, Archās, Pallās. Genitivo Archadōs. Palladōs.

Et præter accusativos plurales nominum crescen-
tium; ut, Heros, Heroos: Phyllis, Phyllidos. Accu-
sativo plurali, Herōas, Phyllidās.

Es finita longa sunt; ut, Anchisēs, sedēs, doreś, pa-
trēs. Excipiuntur nomina in es, tertiar inflectionis,
quæ penultimam genitivi crescentis corripunt; m,
Miles, segēs, divēs. Sed Aries, abiēs, paries, ceres, &
pēs, unā cum compositis; ut, bipēs, triplēs, quadrupēs,
longa sunt.

Es quoque à sum, unā cum compositis corripuntur,
Potēs, adēs, prodēs, obēs.

Quibus penes adjungi potest, unā cum neutris ac
nominativis pluralibus Græcorum: ut Hippomanēs,
cacoēthēs, Cyclōpēs, Naïadēs.

Is finita, brevia sunt; ut Parīs, panīs, tristīs, bilarīs.

Excipe obliquos plurales in ī, qui producuntur: ut
Musīs, menīs, & mensā, dominīs, templīs.

Item queīs pro quibus, cum producentibus penulti-
mam genitivi crescentis: ut Samnīs, Salamīs: Geni-
tivo Samnīs, Salamīs.

Adde huc quæ in eīs diphthongum definunt, sive
Græca, sive Latina, cujuscunque fuerint numeri aut
casus; ut Simoeīs, pyroeīs, parteīs, omneīs.

Et monosyllaba item omnia: ut Vīs, līs, præter īs
& quīs nominativos, & Bīs apud Ovidium.

Istis

Istis accedunt secundæ personæ singulares verborum in *is*, quorum secundæ personæ plurales desinunt in *itk*, penultima producta, unâ cùm futuris subjunctivi in *rk*; *Audīs*, *velīs*, *dederīs*. pl. *Audītis*, *velītis*, *de-derītis*.

— *Os* finita, producuntur; ut *Honōs*, *nepōs*, *domi-nōs*, *servōs*.

Præter compōs, impōs, & ḍōs offis. Et Græca per o parvum; ut *Delōs*, *Chaōs*, *Palladōs*, *Phyllidōs*.

Us finita, corripiuntur; ut *Famulūs*, *regiūs*, *tem-pūs*, *amamūs*.

Excipiuntur producentia penultimam genitivi crescentis; ut *Salūs*, *tellūs*: Genitivo *salūtis*, *tellūris*.

Longæ sunt etiam omnes voces quartæ inflexionis in us præter nominativum & vocativum singulares: ut *Hujus manūs*, *hæ manūs*, *has manūs*, *ð manūs*.

His accedunt etiam monosyllaba: ut *Ciūs*, *thūs*, *mūs*, *sūs*, &c.

Et Græca item per us diphthongum cujuscunque fuerint casus; ut *Hic Panthus*, *Melampus*, *Hujus Sap-phūs*, *Cliūs*.

— Atque pīk eundēs venerandum nomen f̄ E S U S.

Postremo, u finita producuntur omnia: ut *Manū*, *gesū*, *amatū*, *diū*.

De Fi-

De Figuris.

Figura est novata arte aliquâ dicendi forma:

Figuræ Grammaticæ sunt quadruplices, viz. { Orthographiæ.
Etymologiæ.
Syntaxis.
Prosodiæ.

De Figuris Orthographiæ.

Figuræ Orthographiæ sunt novem. { Prothesiſ. Apocope.
Aphærefiſ. Antistoichon.
Epentheſiſ. Metathesiſ.
Syncope. Tmesiſ.
Paragogiſ.

Prothesiſ est appositio literæ vel syllabæ ad principium dictionis: ut, *gnatus* pro *natus*, *tesuli* pro *tulū*.
Aphærefiſ est ablacio literæ vel syllabæ à principio dictionis; ut, *conia* pro *ciconia*.

Epentheſiſ est interpolatio literæ vel syllabæ in medio dictionis; ut *relliquias* pro *reliquias*, *induperarem* pro *imperatorem*.

Syncope est ablacio literæ vel syllabæ è medio dictionis; ut, *abiiit* pro *abivit*, *dixiſſi* pro *dixiſſi*, *repoſum* pro *repoſitum*.

Paragogiſ est appositio literæ vel syllabæ ad finem dictionis; ut, *dicier* pro *dici*.

Apocope est ablacio literæ vel syllabæ à fine dictionis; ut, *peculi* pro *peculii*, *dixiſſin'* pro *dixiſſine*.

Antistoichon est literæ pro litera positio; ut, *illi* pro *illi*, *servos* pro *servus*.

Metathesiſ est literæ alicujus ex propria sede in aliam transpositio; ut, *Thymbre* pro *Thymber*, *ipra* pro *prai*.

Tmesiſ est cum composita voce difſecta dictio aliqua ejus partibus interponitur; ut,

Quæ me cunque vocant, terra: pro quecunque.

Septem ſubiecta trioni: pro ſeptentrioni.

De Figuris Etymologiae.

Figuræ Etymologizæ sunt tres, Enallage, Hellenismus, Archaismus.

Enallage in Etymologia est quando vel ipsæ partes orationis, vel earum accidentia, ita inter se permuntantur, ut nihil in leges constructionis peccetur; ut,
Sic vita erat: pro talis.

Hostis habet muros: pro hosti es habent.

Hinc populum late regem, belloque superbū: pro regnante.

Hellenismus in Etymologia est cum dictiones Latinæ Græcorum sequuntur flexionem, non suum; ut,
Neō auras nec sonitus membror: pro auræ.

Et multos illuc Hectoras esse puto: pro Hectores.

Archaismus in Etymologia est cum dictiones obsoletæ, aut earum formationes antiquatæ pro usitatis ponuntur; ut,

Paula, vicissi castigatorem tuum: pro finū esto.

Magnai reipublicai gratiā: pro magna reipublica.

De Figuris Syntaxeis sive Constructionis.

Figuræ Constructionis sunt decem, Enallage, Elipsis, Pleonasmus, Anastrophe, Hendiadis, Hypallage, Hysteron Proteron, Synchysis, Hellenismus, Archaismus.

Enallage est quævis Dictionum permutatio; et que vel

1. Numeri, quæ synthesis dicitur; Nomen multitudinis singulare quandoque verbo plurali jungitur; ut, pars abiēre. Uterque deluduntur dolis.

2. Generis, ut, anser foœta.

3. Generis, & Numeri; ut, pars merisi tenuere ratem.

4. Casus, quæ Antipropositio dicitur; ut, urbem, quam statuo, vestra est, pro urbs: Homo id aetatis, pro ejus.

Elipsis est Dictionis alienijs ad Constructionem necessariae defectus; et que vel

1. Nominis, ut, Hectoris Andromache, subauditur uxoris. Eß Ciceronis, subauditur liber.

2. Verbi

2. *Verbi*; ut haccine fieri flagitia, subauditur decet.

3. *Præpositionis*: ut, albus dentes, subauditur secundum iugum.

Pleonasmus est cum una pluresve dictiones in oratione redundantur; ut,

Sic ore locuta est.

Hicce oculis egomet vidi.

Anastrophe est dictiorum ordo præposterus; ut,
Nam vitiis nemo sine nascitur.

Hendiadis est cum unum per duo exprimitur; ut,

Pateris libamus & auro: pro aureus pateris.

Hypallage est inversus ordo constructionis; ut,
Iabant obscuri sola sub nocte per umbras: pro solis sub obscura nocte.

Hysteron Proteron est cum quod secundo loco ponni debet, priore ponitur; ut,

Moriamur, & in media arma ruamus: pro in media arma ruamus, & moriamur.

Synchyris est cum dictiones que ad diversas sententiae partes pertinent, ita miscentur, ut tota oratio inde obscura & confusa reddatur; ut,

Nanque pilâ lippis inimicum & ludere crudis: id est, ludere pilâ est inimicum lippis & crudis.

Hellenismus est cum dictio non ei casui jungitur, quem Latina proprietas exigit, sed quem Græci usi, Define mollium tandem querelatum.

Archaismus est structuræ ratio veteribus in usu, que jam exsolvit; ut,

Quid tibi hanc rem curatio est? Apud veteres enim verbalia in io regunt casus suorum Verborum.

De Figuris Prosodiae.

Figuræ Prosodiae sunt Synalæpha, Ecthlipsis, Synæsis, Diæresis, Systole, Diaستole.

Synalæpha est eliso quedam vocalis aut diphthongi in fine dictioris, dictione sequente à vocali incipiente; ut,

Sera nimis vit' est crassina, viv' bodie .pro vita, vive.

At *beus, o, ah, io*, nunquam intercipiuntur.

Ecthlipsis

Ecthipsis est quotiescum cum sua vocali perimitur,
proximâ dictione à vocali exorsâ ; ut,
Monstr', **horrend'**, **inform'**, **ingens**, cui lumen adem-
sum : pro **monstrum horrendum**.

Synæsis est duarum syllabarum in unam contra-
etios ut;

Seu lento fuerint alv'aria vimine texta : pro alvearia.

Hæc ferè Synæthesia patiuntur, *dīs*, *diis*, *iidem*,
iiisdem, *cui*, *huic*, *deinde*, *deinceps*, *semianimis*, *semi-*
bomo, *semilitus*, *graveolens*, *deest*, *deero*, *deerit*, &
similia.

Dixæsis est ubi ex una syllabâ dissectâ fiunt
dux ; ut,

Debuerant fusos evoluisse suos : pro evolvisse.

Systole est cum syllaba naturâ longa corripitur ut,
Matri longa decem tulērunt fastidia menses.

Diastole est cum syllaba naturâ brevis produci-
tur ; ut,

Dona debinc auro graviā scitōque elephante.

Diastoles in Cæsura species sunt.

Triemimeris constans ex pede & syllaba ; ut,
Pectoribus inhians spirantia consulit exta.

Penthemimeris ex duobus pedibus & syllabâ ; ut,
Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Heptahemimeris ex tribus pedibus & syllabâ ; ut,
Obsecans artem pariter arcuimque sonarem.

Encemimeris ex quatuor pedibus & syllabâ ; ut,
Ille latens nivem molli fultus hyacintho.

Examinationes Fimæ.

